

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 01.06.2004
COM(2004) 394 τελικό

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών μελημάτων σε άλλους τομείς πολιτικής –
απολογισμός της διαδικασίας του Cardiff**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο παρών απολογισμός της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης απορρέει από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της άνοιξης του 2003 το οποίο επισήμανε «την πρόθεση της Επιτροπής να καταρτίξει ετήσιο απολογισμό της διεργασίας του Cardiff για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών μελημάτων και τακτική ετήσια επισκόπηση περιβαλλοντικής πολιτικής και να υποβάλλει εγκαίρως έκθεση, ώστε τα αποτελέσματα αυτών των εργασιών να λαμβάνονται υπόψη κατά την προετοιμασία των μελλοντικών εαρινών του συνόδων, αρχίζοντας από το 2004»¹. Ο απολογισμός συμπληρώνει την επισκόπηση της πολιτικής περιβάλλοντος για το 2003 (ΕΠΠ) που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2003 και επιβάλλεται να εξεταστεί υπό το φως των πληροφοριών που παρασχέθηκαν στην ΕΠΠ το 2003².

Η αρχή της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών μελημάτων αναγνωρίζει ότι η περιβαλλοντική πολιτική δεν είναι σε θέση να επιτύχει αφ' εαυτής τις περιβαλλοντικές βελτιώσεις που είναι αναγκαίες για την αειφόρο ανάπτυξη. Οι αλλαγές που απαιτούνται για να μειωθούν οι περιβαλλοντικές πιέσεις που προκαλούν έντονη ανησυχία στον τομέα της αλιείας, της γεωργίας, των μεταφορών, της ενέργειας καθώς και σε άλλους τομείς ώστε να επιτευχθεί η αειφόρος ανάπτυξη, είναι δυνατόν να επιτευχθούν αποκλειστικά και μόνο μέσω μιας διαδικασίας ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών μελημάτων στους τομείς αυτούς³.

Σε επίπεδο ΕΕ η σημασία της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης αναγνωρίζεται στο άρθρο 6 της Συνθήκης (ΕΚ) το οποίο ορίζει ότι: «οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών [...] ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη»⁴. Η συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών πτυχών προωθήθηκε ιδιαίτερα σε θεσμικό επίπεδο το 1998 όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δρομολόγησε την αποκαλούμενη διεργασία ή διαδικασία του Cardiff βάσει της οποίας τα επιμέρους συμβούλια καλούνται να αναπτύξουν στρατηγικές για την επίτευξη του ως άνω στόχου.

Η στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη (ΣΑΑ - SDS), που εγκρίθηκε στο Γκέτεμποργκ το 2001 προχώρησε ακόμη περισσότερο, απαιτώντας να επιδιώκεται επίτευξη τόσο των υψηλής προτεραιότητας περιβαλλοντικών στόχων όσο και της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης παράλληλα με τους στόχους οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα. Η στρατηγική προβλέπει μακροπρόθεσμη θεώρηση η οποία προϋποθέτει το συνδυασμό μίας δυναμικής οικονομίας με την κοινωνική συνοχή και υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα. Προς τούτο απαιτείται να αποδοθεί εκ νέου έμφαση στη συνέπεια και την ολοκλήρωση των πολιτικών όπως τονίστηκε στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2001 βάσει των οποίων εγκρίθηκε η στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη η οποία κάλεσε το Συμβούλιο «να οριστικοποιήσει και να αναπτύξει περαιτέρω τομεακές στρατηγικές για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλους τους τομείς της κοινοτικής πολιτικής με σκοπό να τις εφαρμόσει το συντομότερο δυνατό», αναφέροντας ότι εν προκειμένω «επιβάλλεται

¹ Παράγραφος 58, Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, 20-21 Μαρτίου 2003.

² COM(2003)745, 3 Δεκεμβρίου 2003.

³ Βλέπε κατωτέρω πλαίσιο.

⁴ Η σημασία της ολοκλήρωσης υπογραμμίστηκε εκ νέου στο σχέδιο Συνταγματικής Συνθήκης που πρότεινε η Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης στις 18 Ιουλίου 2003 (II-37 και III-4), - βλέπε <http://european-convention.eu.int/DraftTreaty.asp?lang=EN>

να λαμβάνονται υπόψη οι στόχοι που θα καθοριστούν στο επικείμενο έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον και τη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη».

Σε επίπεδο ΕΕ, η οριστικότερη, και πλέον μακροπρόθεσμη προσέγγιση όσον αφορά τις τομεακές στρατηγικές περιφερειακής ολοκλήρωσης συμπληρώνεται από το διευρυμένο μέσο αξιολόγησης των επιπτώσεων το οποίο χρησιμοποιείται όταν προτείνονται επιμέρους μέτρα ή πρωτοβουλίες πολιτικής⁵. Πρόκειται για δύο μέσα που είναι καθοριστικής σημασίας για την ορθή εξισορρόπηση μεταξύ των τριών σκελών, της αειφόρου ανάπτυξης και ως εκ τούτου την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης.

Οι διαδικασίες που τέθηκαν σε εφαρμογή κατά τελευταία έτη είχαν ως αποτέλεσμα περιβαλλοντικές βελτιώσεις σε πολλούς τομείς. Ωστόσο, ο ρυθμός των συντελούμενων προόδων όσον αφορά την περαιτέρω περιβαλλοντική ολοκλήρωση θα μπορούσε να επιταχυνθεί σημαντικά εάν όλοι οι τομείς τηρούσαν τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν κατά την προηγούμενη πενταετία. Πρόκειται για δύσκολη διαδικασία δεδομένου ότι έχει ήδη ολοκληρωθεί η συγκομιδή των ευπρόσιτων καρπών της ολοκλήρωσης και οι μελλοντικές προσπάθειες για την αναστροφή των πλέον έμμονων μη αειφόρων τάσεων θα πρέπει να εστιάζονται ολοένα και περισσότερο σε διαρθρωτικές αλλαγές, που με τη σειρά τους ενδέχεται να προκαλέσουν εντάσεις με καθιερωμένες ομάδες συμφερόντων στους αντίστοιχους τομείς. Επιπλέον επιβάλλεται να αναληφθεί δράση σε εθνικό επίπεδο ώστε να επιτευχθεί η ανταπόκριση προς τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί σε επίπεδο Ένωσης, δεδομένου ότι σε πολλούς τομείς η αρμοδιότητα της Κοινότητας είναι περιορισμένη.

Ο απολογισμός πρώτα ορίζει το πλαίσιο της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη στιγμή που δρομολογήθηκε ή διαδικασία του Cardiff το 1998. Εν συνεχεία επιχειρεί συνθετική επισκόπηση της κατάστασης της ολοκλήρωσης του περιβάλλοντος σε όλους τους τομείς, που απαιτήθηκε για την ανάπτυξη στρατηγικών ολοκλήρωσης. Τέλος, καταλήγει σε συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να προαχθεί περαιτέρω η περιφερειακή ολοκλήρωση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εν προκειμένω, τονίζονται οι δράσεις προτεραιότητας που θα πρέπει να προωθήσουν την εφαρμογή της διαδικασίας του Cardiff και την υποστήριξή της με συμπληρωματικές δράσεις σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, ιδίως με την εφαρμογή και την αξιοποίηση των ήδη υφιστάμενων πολιτικών προσεγγίσεων όσον αφορά το περιβάλλον καθώς και την αναζήτηση λύσεων που να είναι επωφελείς για όλους τους εμπλεκόμενους.

2. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Μετά από την ενσωμάτωση μίας νέας ρήτρας όσον αφορά την ολοκλήρωση στη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου (Δεκέμβριος του 1997) «υπογράμμισε την πεποίθησή του ότι οι απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας θα πρέπει να ενσωματωθούν στις πολιτικές και τις δραστηριότητες της Κοινότητας, ιδίως με στόχο την

---

⁵ Η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ - ΕΙΑ) και η στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση (ΣΠΕ - SEA) είναι άλλα μέσα για την προαγωγή της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (για έργα, σχέδια και προγράμματα).

προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης» και κάλεσε την Επιτροπή «να υποβάλει στρατηγική για το στόχο αυτό, πριν από τη σύνοδο του Ιουνίου του 1998»⁶.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής «Συνεργασία στην υπηρεσία της ολοκλήρωσης»⁷ αποτέλεσε την απάντηση στο ως άνω αίτημα τονίζοντας τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν ώστε να μεταφραστεί το άρθρο 6 σε συγκεκριμένα αποτελέσματα υπέρ της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης. Καθοριστικές κατευθυντήριες γραμμές αποτέλεσαν:

- Η δέσμευση της Επιτροπής να εξασφαλίσει ότι στις πρωταρχικής σημασίας πολιτικές πρωτοβουλίες της ενσωματώνονται τα περιβαλλοντικά μελήματα για την καθιέρωση μηχανισμού αναλυτικής αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Η δέσμευση της Επιτροπής να εκτελεί επισκοπήσεις των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να προπαρασκευάζει στρατηγικές για ανάληψη δράσης σε σημαντικούς τομείς, συμπεριλαμβανόμενου του καθορισμού δεικτών για τις επιμέρους πολιτικές και επιδόσεις, καθώς και ενδεικτικών στόχων.
- Η πρόσκληση στο Συμβούλιο να προσδιορίσει δέσμη δράσεων υψηλής προτεραιότητας για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων και αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής.
- Η πρόσκληση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να εξετάζει περιοδικά κατά πόσον ενσωματώνονται στις καθοριστικής σημασίας τομεακές πολιτικές τα περιβαλλοντικά μελήματα.

Πέντε χρόνια αργότερα, έχουν επιτευχθεί σημαντικές πρόοδοι όσον αφορά την υλοποίηση των προαναφερόμενων κατευθυντήριων γραμμών και την ως εκ τούτου περαιτέρω περιβαλλοντική ολοκλήρωση, συμπεριλαμβανομένων των εξής οροσήμων:

- Η δρομολόγηση της **διαδικασίας του Cardiff** το 1998. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποίησε σημαντικό βήμα όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή του άρθρου 6 ζητώντας από τα επιμέρους Συμβούλια να προπαρασκευάζουν στρατηγικές και προγράμματα με στόχο την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών μελημάτων στους πολιτικούς τομείς ευθύνης τους, αρχής γενομένης με την ενέργεια, τις μεταφορές και τη γεωργία. Η εν λόγω διαδικασία καλύπτει πλέον 9 τομείς (επιπλέον των τομέων των μεταφορών, της γεωργίας και της ενέργειας, η διαδικασία του Cardiff καλύπτει ακόμη τη βιομηχανία, την εσωτερική αγορά, την ανάπτυξη, την αλιεία, τις γενικές υποθέσεις και τις οικονομικές και χρηματοδοτικές υποθέσεις), για τους οποίους έχουν εγκριθεί στρατηγικές ολοκλήρωσης.
- Κατά το 1999, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι, κατέληξε σε περαιτέρω διευκρινήσεις σχετικά με την **εφαρμογή των περιβαλλοντικών στρατηγικών ολοκλήρωσης** αναφέροντας ότι «η ολοκλήρωση των τομεακών στρατηγικών επιβάλλεται να ακολουθείται από την άμεση εφαρμογή τους. Πρέπει να πραγματοποιείται τακτική αξιολόγηση, να δίνεται συνέχεια στα λαμβανόμενα μέτρα και να εξασφαλίζεται η συνεχής παρακολούθηση ώστε οι εν λόγω στρατηγικές να προσαρμόζονται και να εμβαθύνονται. Η

⁶ Βλέπε παράγραφος 56 των συμπερασμάτων της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που έλαβε χώρα στο Λουξεμβούργο από τις 12-13 Δεκεμβρίου 1997).

⁷ COM(98)333, 27 Ιουνίου 1998.

Επιτροπή και το Συμβούλιο αναμένεται να αναπτύξουν κατάλληλα όργανα και να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα προς τούτο στοιχεία».⁸

- Το 2001 αποτέλεσε σημείο καμπής των διαδικασιών περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης με την έγκριση εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ μιας στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη και την προσθήκη ενός τρίτου, περιβαλλοντικού, σκέλους στη στρατηγική της Λισσαβόνας. Θεωρείται πλέον, ότι η οικονομική ανάπτυξη και οι κοινωνική συνοχή θα πρέπει να προάγονται παράλληλα με την περιβαλλοντική προστασία. Σ' αυτό το νέο πολιτικό πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε το Συμβούλιο, «να οριστικοποιήσει και να αναπτύξει περαιτέρω τομεακές στρατηγικές για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλους τους τομείς της κοινοτικής πολιτικής με σκοπό να τις εφαρμόσει το συντομότερο δυνατό [...]. Επιβάλλεται να λαμβάνονται υπόψη οι στόχοι που θα καθορίσει το επικείμενο 6^ο ΠΔΠ και η στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη».⁹ Ως εκ τούτου οι στρατηγικές περιφερειακής ολοκλήρωσης που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της διαδικασίας του Cardiff θεωρούνται ένα από τα μέσα επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη.
- Ως μέρος της εφαρμογής της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη, το 2002 η Επιτροπή καθιέρωσε καθιερώθηκε εκ μέρους της Επιτροπής το 2002 ένα ενοποιημένο σύστημα εκ των προτέρων αξιολόγησης του αντίκτυπου¹⁰, αρχής γενομένης με την πειραματική φάση του 2003 η οποία κάλυψε 43 προτάσεις πολιτικής. Το εν λόγω σύστημα θα επιτρέψει την πραγματοποίηση παραχωρήσεων εν επιγνώσει και κατά περίπτωση, βάσει αξιόπιστων αναλύσεων των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων των υπό έγκριση νέων πολιτικών προτάσεων. Πρόκειται για αποφασιστικής σημασίας συμπλήρωμα της ολιστικότερης προσέγγισης των τομεακών στρατηγικών.
- Τον Σεπτέμβριο του 2002, η έναρξη της εφαρμογής εκ μέρους Επιτροπής του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον¹¹ (6^ο ΠΔΠ) υπογράμμισε εκ νέου τη σημασία της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης. Η ανάπτυξη θεματικών στρατηγικών στο πλαίσιο του 6ου ΠΔΠ για καθοριστικής σημασίας περιβαλλοντικά θέματα αποτελεί ευκαιρία, που θα διευκολύνει την ολοκλήρωση καθόσον οι στρατηγικές είναι διατομεακές και απαιτούν την ανάληψη κοινής δράσης από ευρύ φάσμα πολιτικών τομέων.
- Τον Οκτώβριο του 2002 το Συμβούλιο περιβάλλοντος ζήτησε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «να καλέσει τους σχηματισμούς του Συμβουλίου που είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευση, την υγεία, τις υποθέσεις καταναλωτών, τον τουρισμό, την έρευνα, την απασχόληση και τις κοινωνικές πολιτικές να αναπτύξουν στρατηγικές για την προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης ενσωματώνοντας τα περιβαλλοντικά μελήματα στις ήδη υφιστάμενες πολιτικές και δράσεις τους».¹²

⁸ Παράγραφος 47, συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι (10-11 Δεκεμβρίου 1999).

⁹ Παράγραφος 32, συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ (15-16 Ιουνίου 2001).

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αξιολόγηση του αντίκτυπου COM(2002)276 τελικό, 5 Ιουνίου 2002.

¹¹ Απόφαση 1600/2002/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του 6^{ου} Κοινοτικού Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον, ΕΕ L 242 της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2002.

¹² Παράγραφος 9, των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου όσον αφορά την εφαρμογή της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη και την περιβαλλοντική

- Από το 2003, τα περισσότερα από τα ήδη υφιστάμενα και τα νέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αναπτύξει **εθνικές στρατηγικές αειφόρου ανάπτυξης**, πολλές από τις οποίες αντιμετωπίζουν το θέμα της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσής και της συνέπειας των επιμέρους πολιτικών.

ΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΣΕ ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Τα κάτωθι αποτελούν περιγραφή των προκλήσεων που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης, επανεξετάζοντας ορισμένες από τις πλέον οξείες περιβαλλοντικές πιέσεις που ασκούνται σε τομείς καθοριστικής σημασίας για την ολοκλήρωση. Οι πιέσεις αυτές έχουν προσδιοριστεί και έχει αναληφθεί αντίστοιχη δράση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπισή τους όπως περιγράφεται στο τμήμα 3. Σε πολλές περιπτώσεις, επειδή η εν λόγω δράση είναι λίαν πρόσφατη δεν έχουν καταστεί ακόμη πλήρως αντιληπτά τα οφέλη που συνεπάγεται¹³. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη σοβαρότητα ορισμένων περιβαλλοντικών τάσεων, θα πρέπει να συνεχιστούν σταθερά οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση σε επίπεδα Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε εθνικό επίπεδο.

Αλιεία: Οι άνθρωποι έχουν αντίκτυπο στο θαλάσσιο περιβάλλον τους αναπτύσσοντας αλιευτικές δραστηριότητες καθώς και μέσω της ανθρωπογενούς αλλαγής του κλίματος, της απόρριψης ρύπων και θρεπτικών συστατικών καθώς και ποικίλων χρήσεων του θαλασσιού βυθού όπως η εξόρυξη αδρανών υλικών και η άντληση πετρελαίου. Τα αλιευτικά αποθέματα χαρακτηρίζονται επίσης από κυκλικές διακυμάνσεις. Παρά τα ανωτέρω, για τον υποδιπλασιασμό των τόπων και των αποθεμάτων αναπαραγωγής κατά την τελευταία 25ετία ευθύνεται ως επί το πλείστον η συνεχής υπέρμετρη αλιεία, μολονότι καταβλήθηκαν προσπάθειες να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αυτό. Το 40% όλων των αλιευμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέρχονται από αποθέματα που είναι κατά από τα ασφαλή βιολογικά όρια. Για ορισμένες κατηγορίες ψαριών, ιδίως μάλιστα τα βυθόβια και τα διάδρομα ψάρια τα αντίστοιχα ποσοστά ανέρχονται έως και σε 60%. Η κατάσταση σε ορισμένα είδη, όπως ο μπακαλιάρος και οι δαυκοί του Ατλαντικού είναι ακόμη χειρότερη. Ωστόσο, η κατάσταση δεν είναι άσχημη για όλα τα αποθέματα. Τα πελαγικά αποθέματα αυξήθηκαν κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, όπως συνέβη και με τα αποθέματα των γαριδών και των αστακών Νορβηγίας. Η αποκατάσταση των πελαγικών ειδών όπως της ρέγγας της Βόρειας Θάλασσας μετά από την κατάρρευση των αντίστοιχων αποθεμάτων κατά το 1970 αποδεικνύει ότι υπάρχουν δυνατότητες αποκατάστασης των αποθεμάτων όταν αναλαμβάνεται η προς τούτο ενδεδειγμένη δράση. Από την πλέον πρόσφατη έκθεση μέρους του Διεθνούς Συμβουλίου για την Εξερεύνηση των Θαλασσών (ΔΣΕΘ - ICES) τον Οκτώβριο του 2003 επιβεβαιώνεται η ανάγκη να ληφθούν μέτρα για την αποκατάσταση ώστε να αυξηθούν εκ νέου τα υφιστάμενα αποθέματα.¹⁴ Δεδομένης της εν λόγω κατάστασης, έχουν ήδη ληφθεί πολλά μέτρα και πλέον πρόσφατα, ήτοι το Δεκέμβριο του 2000, το Συμβούλιο Αλιείας ενέκρινε σχέδια αποκατάστασης

διάσταση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί στο Γιοχάνεσμπουργκ (Βρυξέλλες, 17 Οκτωβρίου 2002).

¹³ Για παράδειγμα στον τομέα των μεταφορών, τα μέτρα για την ενθάρρυνση της μεταστροφής από τις οδικές και τις εναέριες μεταφορές προς τα φιλικότερα για το περιβάλλον μέσα των σιδηροδρομικών μεταφορών και των μεταφορών δια των πλωτών οδών, η οδηγία για τα βιοκαύσιμα με στόχο μερίδια της αγοράς των καυσίμων που χρησιμοποιούνται σε κινητήρες 5,75% έως το 2010, η πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας για το ευρωπαϊκό σήμα τέλους κυκλοφορίας και η φορολογία των καυσίμων, με χαμηλότερους ελάχιστους φορολογικούς συντελεστές για τα καύσιμα με μικρότερες εκπομπές CO₂.

¹⁴ Συμπεριλαμβανόμενου του μπακαλιάρου στη Βόρειο Θάλασσα, Σκάγκερακ, Ανατολικό Διάυλο, την Θάλασσα της Ιρλανδίας και τη Δυτική Σκωτία για τον οποίο το ΔΕΘ συνιστά μηδενικά αλιεύματα. Ανάλογη συμβουλή διατύπωσε το ΔΣΕΘ για τον μπακαλιάρο μερλάν (νταούκι - γάδος) της Ιρλανδικής Θάλασσας. Στην περίπτωση των δαυκών του Ατλαντικού από την Ιρλανδία έως την Πορτογαλία, το ΔΣΕΘ συνιστά τη θέσπιση σχεδίων αποκατάστασης και μηδενικά αλιεύματα για τους δαυκούς του Νοτίου Ατλαντικού. Παράλληλα προτείνεται να καθιερωθούν σχέδια για την αποκατάσταση των αποθεμάτων της χωματίδας στη Νότια Θάλασσα, του μπακαλιάρου και της χωματίδας (ζαγκέτας – πλάτακας – ψησί) στην Κελτική Θάλασσα και στη Δυτική Διάυλο καθώς και τον κόλπο του Biscay. Βλέπε Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλασσών, έκθεση για τα αποθέματα μπακαλιάρου και άλλων ψαριών του Βορειοανατολικού Ατλαντικού (24 Οκτωβρίου 2003)– <http://www.ices.dk/committee/acfm/comwork/report/asp/acfmrep.asp>

για συγκεκριμένα είδη καθώς και, για πρώτη φορά, από τη δρομολόγηση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής το 1983, πολυετή σχέδια διαχείρισης.

Μεταφορές: Οι μεταφορές αποτελούν καθοριστικής σημασίας στοιχείο της οικονομικής ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και των εμπορικών, οικονομικών και πολιτιστικών συναλλαγών. Όσο αυξάνονται οι οικονομικές δραστηριότητες και τα έσοδα, τείνει να αυξάνει και η ζήτηση στον τομέα των μεταφορών, ιδίως μάλιστα για τις οδικές και τις εναέριες μεταφορές. Έχουν επιτευχθεί σοβαρές πρόοδοι στον τομέα της τεχνολογίας των οχημάτων και των καυσίμων με αποτέλεσμα τη μείωση των κατά τόπων ατμοσφαιρικών ρύπων. Ωστόσο, τα κέρδη που έχουν επιτευχθεί στον τομέα της αποτελεσματικής αξιοποίησης των καυσίμων μέχρι στιγμής έχουν υπεραντισταθμιστεί από την αύξηση των μεταφορών επιβατών και εμπορευμάτων με αποτέλεσμα να σημειώνεται σαφής κλιμάκωση των εκπομπών των αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου (σύμφωνα με τα δεδομένα του Διεθνούς Συνδέσμου Συνεργασίας για την Αλλαγή του Κλίματος, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ). Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τον τομέα των μεταφορών, πρωτίστως μάλιστα του CO₂, αυξήθηκαν κατά 20% στην Ευρωπαϊκή Ένωση μεταξύ 1990 και 2000 καταλήγοντας να αντιπροσωπεύουν το 21% των συνολικών εκπομπών ανάλογων αερίων στην ΕΕ με αποτέλεσμα να εξουδετερώνονται οι βελτιώσεις που επετεύχθησαν σε άλλους τομείς. Σε τοπικό επίπεδο εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρά προβλήματα, ιδίως μάλιστα όσον αφορά τις συμφορήσεις, την ηχορρύπανση και τις εκπομπές σωματιδίων λόγω της χρήσης του πετρελαίου κίνησης (ντίζελ).

Γεωργία: Τα εδάφη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλλιεργούνται κατά 50%. Το ως άνω γεγονός αφ' εαυτού καθιστά τη γεωργία ιδιαίτερα σημαντική για το φυσικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η γεωργία έχει συμβάλει με την πάροδο των αιώνων στη δημιουργία και διατήρηση ποικίλων και πολύτιμων ημιφυσικών ενδιαιτημάτων. Οι εν λόγω οικότοποι συνιστούν πλέον την πλειοψηφία των τοπίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φιλοξενούν σημαντικότατο τμήμα της άγριας πανίδας και χλωρίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δεσμοί μεταξύ του πλούτου του φυσικού περιβάλλοντος και των αγροτικών πρακτικών είναι πολύπλοκοι ενώ πολλοί από τους πολύτιμους βιοτόπους στην Ευρώπη διατηρούνται χάρη στην εκτατική γεωργία ενώ η επιβίωση ευρέος φάσματος αγρίων ειδών εξαρτάται από ανάλογες καλλιέργειες· οι αγροτικές πρακτικές μπορούν επίσης να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους. Η ρύπανση του εδάφους, του νερού και του αέρα, η κατάτμηση των βιοτόπων και η απώλεια της άγριας ζωής μπορεί να είναι αποτέλεσμα ακατάλληλων γεωργικών πρακτικών και χρήσης γης. Κατά τα πλέον πρόσφατα έργα οξύνθηκαν οι ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις των εντατικών μεθόδων γεωργικής παραγωγής τόσο για την υγεία του ανθρώπου όσο και για το περιβάλλον. Η γεωργία εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει περίπου το 10% των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κυρίως λόγω των εκπομπών μεθανίου και πρωτοξειδίου του αζώτου παρά την παρατηρούμενη μείωση κατά 6,4% την περίοδο 1990-2000. Επιπλέον, η μεγαλύτερη χρήση ζιζανιοκτόνων και λιπασμάτων προκάλεσε περιβαλλοντική υποβάθμιση. Οι γενικές τάσεις όσον αφορά τις συγκεντρώσεις των νιτρικών αλάτων, στα ύδατα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα. Οι γεωργικές δραστηριότητες δεν είναι οι μόνες που συμβάλλουν στη ρύπανση του ύδατος. Εντούτοις, ευθύνονται για μεγάλο μέρος της ρύπανσης αυτής. Συνολικά τα επίπεδα των συγκεντρώσεων των νιτρικών ουσιών στα υπόγεια ύδατα εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα υψηλό, με αποτέλεσμα περίπου 40% του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης να βρίσκεται σε ανησυχητική κατάσταση (το 2001). Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ - CAP), ως εκ τούτου απασκοπούν ολοένα και περισσότερο στην αντιμετώπιση του κινδύνου της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, ενθαρρύνοντας τους γεωργούς να διαδραματίσουν θετικό ρόλο στη διατήρηση της εξοχής και του περιβάλλοντος.

Ενέργεια: Κατά το 2000, ο ενεργειακός τομέας εξακολούθησε να αποτελεί το κύριο αίτιο των συνολικών εκπομπών αερίου θερμοκηπίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιπροσωπεύοντας 27% των συνολικών εκπομπών της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15¹⁵. Η ενεργειακή ένταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση βελτιώθηκε μεταξύ του 1985 και του 2000 μειούμενη κατά μέσο όρο λίγο περισσότερο από 1% ετησίως. Τοιούτοτρόπως αποδεικνύεται ότι υφίστανται δυνατότητες σχετικής αποσύνδεσης της χρήσης της ενέργειας από την οικονομική ανάπτυξη. Εντούτοις επιβάλλεται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση των παρατηρούμενων τάσεων. Τόσο οι ανανεώσιμες μορφές ενέργειας

¹⁵ Ο ενεργειακός τομέας αφορά την εξόρυξη άνθρακα, την άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, τα διυλιστήρια, την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κλπ., σε αντίθεση με την ενεργειακή χρήση στη βιομηχανία, τον τομέα των μεταφορών, τα νοικοκυριά κλπ.

όσο και η αποτελεσματική αξιοποίηση της ενέργειας προσφέρουν ευκαιρίες για μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων, αλλά οι προβλέψεις δεν είναι πάντα ενθαρρυντικές. Για παράδειγμα, το μερίδιο των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας επί του παρόντος δεν αυξάνει αρκετά γρήγορα ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενώ η συνολική εσωτερική κατανάλωση ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυξάνει σταθερά, περίπου κατά 1% ετησίως, κατά το 1985, το μερίδιο των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας παραμένει χαμηλό στα επίπεδα του 6% (το 2001). Τα κράτη μέλη επί του παρόντος εφαρμόζουν πολιτικές για την προαγωγή της ενέργειας από ανανεώσιμους ενεργειακούς πόρους, στο πλαίσιο των διαδικασιών για την ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια και τα βιοκαύσιμα. Μολονότι είναι ενδεχομένως λίγο νωρίς να καταλήξουμε σε οριστικά συμπεράσματα, φαίνεται πιθανόν να χρειαστούν ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες. Η ορθή εφαρμογή των ήδη εγκριθέντων μέτρων είναι ιδιαίτερα μεγάλης σημασίας. Οι πλέον πρόσφατες παρεκτάσεις (προβλέψεις) του ΕΟΠ αποκαλύπτουν ότι, εάν δεν ληφθούν πρόσθετα πολιτικά μέτρα, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα κατορθώσει να ανταποκριθεί στον ενδεικτικό στόχο του 12% έως το 2010. Κατά τα φαινόμενα είναι επίσης απίθανο η Ευρωπαϊκή Ένωση να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στον ενδεικτικό στόχο της παραγωγής 22% μεικτής ηλεκτρικής κατανάλωσης από ανανεώσιμες μορφές ενέργειας έως το 2010. Όσον αφορά την αποτελεσματική αξιοποίηση της ενέργειας, δεν έχει επιτευχθεί πλήρης εκμετάλλευση των δυνατοτήτων αποδοτικής αξιοποίησης του κόστους για εξοικονόμηση ενέργειας, που υπολογίζεται περίπου σε 18% της τρέχουσας ενεργειακής κατανάλωσης. Σύμφωνα με τις «Παγκόσμιες προοπτικές της ενεργειακής τεχνολογίας και της πολιτικής για το κλίμα» που δημοσίευσε η Επιτροπή το Μάιο του 2003¹⁶, υπό τις συνήθεις επιχειρηματικές συνθήκες (ήτοι δίχως να συνυπολογίζονται οι πρόσφατες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αλλαγή του κλίματος) η παγκόσμια ενεργειακή κατανάλωση θα διπλασιαστεί ως το 2030, τα ορυκτά καύσιμα και - το πετρέλαιο - θα εξακολουθήσουν να δεσπόζουν ως ενεργειακές πηγές και οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα αναμένεται περίπου να διπλασιαστούν σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Από τα εναλλακτικά σενάρια τα οποία προϋποθέτουν μεγάλη ανάπτυξη των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας και την κατά πολύ αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της ενέργειας προκύπτει ότι, εάν ασκηθεί η σωστή πολιτική, είναι δυνατό να υιοθετηθούν αποδοτικές ως προς το κόστος λύσεις.

Βιομηχανία: Τα μέτρα για την ένταξη των περιβαλλοντικών μελημάτων στις βιομηχανικές δραστηριότητες οδήγησαν σε ουσιαστικά επιτεύγματα. Οι προσπάθειες αυτές συνέβαλαν στη συνολική μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα από τον τομέα της μεταποίησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά 11% την περίοδο 1985- 2000. Το ίδιο χρονικό διάστημα η παραγωγή του μεταποιητικού τομέα αυξήθηκε κατά 31%. Επετεύχθη επίσης η πλήρη αποσύνδεση της παραγωγής από τις εκπομπές αερίων που προκαλούν οξίνιση και συνεπάγονται παραγωγή προδρόμων ουσιών του όζοντος, ενώ επετεύχθη η σχετική αποσύνδεση της παραγωγής από τη χρήση και την κατανάλωση ενέργειας και πρώτων υλών¹⁷. Ωστόσο, παρά τις μείζονες βελτιώσεις στη βιομηχανία κατά τις τελευταίες δεκαετίες όσον αφορά πολλές από τις ρυπαίνουσες ουσίες, οι διαδικασίες βιομηχανικής παραγωγής εξακολουθούν να ευθύνονται για μεγάλο μέρος της συνολικής ρύπανσης στην Ευρώπη. Η βιομηχανία αντιπροσωπεύει το 60% των συνολικών εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αποτελεί μείζονα πηγή ρύπανσης (για παράδειγμα σε ό,τι αφορά τα βαρέα μέταλλα, τις πτητικές οργανικές ενώσεις, τα θρεπτικά συστατικά).

3. ΤΟΜΕΑΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στο παρόν τμήμα εξετάζονται οι εννέα τομείς που καλύπτει η διαδικασία του Cardiff ήτοι: η γεωργία, η ενέργεια, οι μεταφορές, η αναπτυξιακή συνεργασία, η βιομηχανία, η εσωτερική αγορά, η αλιεία, οι οικονομικές και χρηματοδοτικές υποθέσεις και το εμπόριο και η εξωτερική πολιτική¹⁸.

¹⁶ Οι «Παγκόσμιες προοπτικές της ενεργειακής τεχνολογίας και της πολιτικής για το κλίμα» (WETO) δημοσιεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 12 Μαΐου 2003 και εκπονήθηκαν από κοινοπραξία ερευνητικών ομάδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται η ENERDATA και η CNRS-IEPE από τη Γαλλία, το Ομοσπονδιακό Γραφείο Προγραμματισμού του Βελγίου και τη μονάδα του Κοινού Κέντρου Ερευνών στη Σεβίλλη της Ισπανίας - βλ. http://194.185.30.69/energysite/gp/gp_pubs_en.html

¹⁷ Βλέπε κεφάλαιο 5 της έκθεσης για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα του 2002

¹⁸ Επιβάλλεται να σημειωθεί ότι έχει αναληφθεί δράση με στόχο να προαχθεί η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών μελημάτων στους άλλους πολιτικούς τομείς, για παράδειγμα μέσω των ερευνητικών

Η αξιολόγηση που ακολουθεί οργανώνεται σύμφωνα με τη σειρά κατά την οποία τα επιμέρους Συμβούλια κλήθηκαν να αναπτύξουν στρατηγικές ένταξης των περιβαλλοντικών μελημάτων στις αντίστοιχες πολιτικές. Όταν δρομολόγησαν τη διαδικασία του Cardiff κατά τη σύνοδο που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 1998, οι επικεφαλές κρατών και κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάλεσαν τρεις τομείς – τη γεωργία, τις μεταφορές και την ενέργεια να αρχίσουν τη διαδικασία αυτή. Επιπλέον τομείς κλήθηκαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία σε επόμενες συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Οι τομείς αυτοί ήταν οι εξής: ανάπτυξη, βιομηχανία και εσωτερική αγορά το Δεκέμβριο του 1998 και αλιεία, οικονομικές και χρηματοδοτικές υποθέσεις και εμπόριο και εξωτερική πολιτική (γενικές υποθέσεις) τον Ιούνιο του 1999.

Αφετηρία της παρούσης τομεακής αξιολόγησης αποτελεί η εφαρμογή των στρατηγικών και όχι η διαμόρφωση ή το περιεχόμενο των στρατηγικών¹⁹. Οι στρατηγικές περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης πρέπει να αξιολογούνται με κριτήριο το κατά πόσον έχουν τη δυνατότητα να ανταποκρίνονται στις δεσμεύσεις και/ή τους στόχους που έχουν θεσπιστεί.

Για έκαστο των ως άνω εννέα τομέων, η αξιολόγηση εξετάζει τις δράσεις που έχουν αναληφθεί μέχρι σήμερα, υπογραμμίζοντας τις πλέον πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις και τονίζοντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης κατά τα επόμενα έτη. Οι προσπάθειες που έχουν αναληφθεί για την προώθηση της περιβαλλοντικής ένταξης αξιολογούνται σύμφωνα με τους στόχους προτεραιότητας (βλέπε πίνακες για κάθε τομέα). Οι στόχοι αυτοί προκύπτουν από τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στις αντίστοιχες στρατηγικές ολοκλήρωσης του Συμβουλίου, όπως συμπληρώθηκαν από τις δεσμεύσεις που εν συνεχεία αναλήφθηκαν, ιδίως στο 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον της ΕΕ, της στρατηγικής της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη και το πρόγραμμα εφαρμογής που καταρτίστηκε κατά την παγκόσμια σύνοδο/διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ για την αειφόρο ανάπτυξη. Πρόκειται για πρωταρχικούς, επιλεκτικούς στόχους ως προς τους οποίους αξιολογούνται οι ήδη καταβληθείσες προσπάθειες ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών πτυχών, οι οποίες ενίοτε υπερέβησαν τις αντιστοίχως αναληφθείσες δεσμεύσεις στις αρχικές στρατηγικές.

προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μεταξύ των θεματικών προτεραιοτήτων του 6^{ου} Προγράμματος Πλαισίου συγκαταλέγεται η αειφόρος ανάπτυξη, η παγκόσμια αλλαγή του κλίματος και τα οικοσυστήματα, η εστίαση στο περιβάλλον καθώς και στις μεταφορές και την ενέργεια, ορισμένες μάλιστα από τις σχετικές δράσεις υπογραμμίζονται στους πίνακες που ακολουθούν. Ο συνολικός προϋπολογισμός για το θέμα αυτό για μία τετραετία ανέρχεται σε 2,12 δισεκατομμύρια.

¹⁹ Οι τελευταίες αποτέλεσαν αντικείμενο πολλών μελετών που ανέθεσαν τα κράτη μέλη το 20001.

3.1. Γεωργία

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις	
15 Νοεμβρίου 1999	Έγκριση εκ μέρους του Συμβουλίου της στρατηγικής για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πτυχών στη γεωργία
24 Απριλίου 2001	Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ολοκλήρωση στον τομέα της γεωργίας
10 Ιουλίου 2002	Προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ)
Ιούνιος 2003	Έγκριση της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ εκ μέρους του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας
Έως το τέλος του 2003	Προθεσμία εντός της οποίας θα πρέπει να ολοκληρωθεί η επισκόπηση της στρατηγικής ολοκλήρωσης
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες πρόοδοι

	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο/Κοινοβούλιο
Μείωση των κινδύνων που συνεπάγεται η γεωργία για την υγεία και το περιβάλλον (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ (ΣΑΑ - ΣΑΑ ²⁰ , 6 ^ο ΠΔΠ)	Πρόταση της Επιτροπής COM (2002) 394 για την πλήρη αποσύνδεση της στήριξης της παραγωγής έως το 2005 από τις γενικότερες απαιτήσεις για διατομεακή συμμόρφωση και υποχρεωτικές συμβουλευτικές υπηρεσίες προς τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που σχετίζονται με τη διατομεακή συμμόρφωση.	<p>Ο κανονισμός 1782/2003 του Συμβουλίου καθιερώνει ενιαία ενίσχυση ανά γεωργική εκμετάλλευση (SFP) η οποία αποσυνδέεται από την παραγωγή το 2005 (και το αργότερο από το 2007). Η SFP και άλλες άμεσες ενισχύσεις παρέχονται υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται η συμμόρφωση προς περιβαλλοντικά και άλλα πρότυπα καθώς και εφόσον διαπιστώνεται η ύπαρξη καλών γεωργικών και περιβαλλοντικών συνθηκών (διατομεακή συμμόρφωση).</p> <p>Ο κανονισμός 1783/2003 του Συμβουλίου αυξάνει την έκφραση που αποδίδει η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης στο περιβάλλον, προβλέποντας μεγαλύτερη συγχρηματοδότηση για τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, την υποστήριξη των γεωργικών συμβουλευτικών υπηρεσιών (που είναι προαιρετικές για τους γεωργούς).</p> <p>Το δεύτερο σκέλος της μεταρρύθμισης των κοινών οργανώσεων της αγοράς που αποφασίστηκε από το Συμβούλιο στις 22 Απριλίου 2004 (καπνός, ελαιόλαδο, βαμβάκι και λυκίσκος) επιβεβαιώνει τον αναπροσανατολισμό της ΚΓΠ που είχε αποφασιστεί το 2003, αποσυνδέοντας την υποστήριξη από την παραγωγή των εν την παραγωγή των αντίστοιχων τομέων.</p>
Καλύτερη προστασία της φύσης / των τοπίων και της βιοποικιλότητας (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6 ^ο ΠΔΠ, Πρόγραμμα εφαρμογής της ΠΔΑΑ του Γιοχάνεσμπουργκ)	Δέσμευση για τη χρήση των νέων πόρων του προγράμματος γεωργικής ανάπτυξης με στόχο τη χρηματοδότηση της διαχείρισης των περιοχών (τόπων) του Natura 2000.	Μεταξύ των απαιτήσεων διατομεακής συμμόρφωσης βάσει του κανονισμού 1783/03 συμπεριλαμβάνεται η τήρηση των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους καθώς και μέτρα για τη διατήρηση των βιοτόπων και των τοπίων. Το άρθρο 16 προβλέπει την αύξηση του επιπέδου της παρεχόμενης ενίσχυσης υπέρ των γεωργικών πρακτικών και της διαχείρισης που συμβαδίζουν με την προστασία της βιοποικιλότητας στις περιοχές του Natura 2000.

²⁰

Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ το 2001.

Μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και προέρχονται από τη γεωργία (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6 ^ο ΠΔΠ)		Καθιέρωση πριμ για τις ενεργειακές καλλιέργειες. Διατήρηση της δυνατότητας καλλιέργειας για μη διατροφικούς σκοπούς εδαφών που βρίσκονται σε κατάσταση αγρανάπαυσης.
Αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανόμενης της βελτιωμένης χρήσης των υδάτινων πόρων (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6 ^ο ΠΔΠ)		Αποσύνδεση των γεωργικών ενισχύσεων δυνάμει του κανονισμού 1782/03 που αναμένεται να οδηγήσει σε βιωσιμότερη χρήση των πόρων ύδατος.
Ανάπτυξη γεωργο-περιβαλλοντικών δεικτών για την παρακολούθηση των συντελούμενων προόδων (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, 6 ^ο ΠΔΠ)	Το έργο IRENA ²¹ προβλέπεται να αναπτύξει 35 γεωργο-περιβαλλοντικούς δείκτες για την αξιολόγηση του βαθμού ένταξης των περιβαλλοντικών μελημάτων στην Κοινή Γεωργική Πολιτική. Το πραγματολογικό δελτίο των 35 δεικτών και δύο αντίστοιχες εκθέσεις θα υποβληθούν έως το τέλος του 2004.	

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2003 αντιπροσωπεύει σοβαρό βήμα προς τα εμπρός όσον αφορά την περαιτέρω ολοκλήρωση των περιβαλλοντικών μελημάτων, αφενός με τα μέτρα που προβλέπουν την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβληματισμών στη γεωργική αγορά και την πολιτική εισοδήματος και αφετέρου με τα άλλα στοχοθετημένα περιβαλλοντικά μέτρα στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης (ή προγράμματα ανάπτυξης της υπαίθρου). Το επόμενο βήμα είναι να χρησιμοποιηθούν νέα και διευρυμένα πολιτικά μέσα που διαθέτουν ήδη τα κράτη μέλη κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο ώστε να βελτιωθεί ουσιαστικά η περιβαλλοντική επίδοση της γεωργίας. Για παράδειγμα, η εφαρμογή των προτύπων διατομεακής συμμόρφωσης θα ενθαρρύνει τους γεωργούς να προσαρμόσουν τις πρακτικές τους στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις θα αποτελέσουν σημαντικό μέσο βελτίωσης της εφαρμογής των προτύπων και αξιοποίησης των καλών πρακτικών στην παραγωγική διαδικασία.

Άλλες ευκαιρίες για περιβαλλοντική ολοκλήρωση αποτελούν:

- Η ενδιάμεση αξιολόγηση της **πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης** και ο διάλογος για τη νέα περίοδο προγραμματισμού 2007-2013 που αποτελεί ευκαιρία για περαιτέρω ενίσχυση της συμβολής της αγροτικής ανάπτυξης στην επίτευξη των στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής στο πλαίσιο του 6ου ΠΔΠ και του προγράμματος εφαρμογής που καταρτίστηκε κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ για την αειφόρο ανάπτυξη, ιδίως όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος και την προστασία των τοποθεσιών του NATURA 2000 καθώς και άλλα περιβαλλοντικά θέματα. Στο πλαίσιο αυτό, η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η οικοδόμηση του κοινού μας μέλλοντος» (COM (101)) αναφέρει ότι μελλοντικά η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης θα εστιαστεί στην ανταγωνιστικότητα,

²¹ Έκθεση για τους δείκτες σχετικά με την ένταξη των περιβαλλοντικών μελημάτων στη γεωργική πολιτική.

βελτιώνοντας το περιβάλλον και την ύπαιθρο, συμπεριλαμβανομένων και των τόπων του NATURA 2000, καθώς και την ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές.

- Οι **θεματικές στρατηγικές για την αειφόρο χρήση των φυτοφαρμάκων και των εδαφών** που προβλέπονται για το 2004 και το 2005 αποσκοπούν, αντιστοίχως, στη μείωση των επιπτώσεων των φυτοφαρμάκων στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον και γενικότερα στην επίτευξη βιωσιμότερης χρήσης των φυτοφαρμάκων καθώς και στην προαγωγή της αειφόρου χρήσης του εδάφους, εστιάζοντας ιδίως στην πρόληψη της αποσάθρωσης, της υποβάθμισης, της ρύπανσης και της απερήμωσης των εδαφών. Ένας τρόπος για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί είναι να προσαρμοστούν περαιτέρω οι γεωργικές πρακτικές.
- Η ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με το πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας για την τόνωση της **βιολογικής γεωργίας** θα υποβληθεί κατά το πρώτο εξάμηνο του 2004.

3.2. Μεταφορές

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
6 Οκτωβρίου 1999	Η στρατηγική ολοκλήρωσης για τις μεταφορές εγκρίνεται από το Συμβούλιο	
21 Μαρτίου 2001	Η Επιτροπή εξετάζει την στρατηγική του Συμβουλίου για την ολοκλήρωση στις μεταφορές	
4-5 Απριλίου 2001	Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με την ένταξη των περιβαλλοντικών μελημάτων στην πολιτική μεταφορών	
12 Σεπτεμβρίου 2001	Λευκή Βίβλος της Επιτροπής για την πολιτική μεταφορών	
6 Δεκεμβρίου 2002	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος και της αιφόρου ανάπτυξης στην πολιτική μεταφορών – επιβεβαίωση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί σχετικά με την εφαρμογή του επιχειρησιακού τμήματος της στρατηγικής αυτής έως το τέλος του 2004 και τακτική επανεξέτασή της	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες προόδους	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Μετακίνηση του σημείου ισορροπίας μεταξύ των επιμέρους μεταφορικών μέσων (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, Λευκή Βίβλος για την πολιτική μεταφορών, 6 ^ο ΠΔΠ)	<p>Έχουν ληφθεί μέτρα για να εξασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα και η συμβατότητα μεταξύ των επιμέρους εθνικών σιδηροδρομικών συστημάτων καθώς και για να αναπτυχθεί η διεπαφή με άλλα μεταφορικά μέσα – η δέσμη τεχνικών προδιαγραφών εγκρίθηκε το 2002.</p> <p>Πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τις διατροπικές μονάδες φόρτωσης, Απρίλιος 2003 COM (2003) 155</p> <p>Πρόγραμμα της Επιτροπής για την προώθηση των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων Απρίλιος 2003. COM (2003) 155</p> <p>Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού σχετικά με δράσεις των κρατών μελών για τους όρους παροχής δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών συγκοινωνιών, COM (2002) 107</p> <p>3^η νομοθετική δέσμη για τους σιδηροδρόμους που περιλαμβάνει μέτρα αναζωογόνησης των ευρωπαϊκών σιδηροδρόμων. Η</p>	<p>Δεύτερη νομοθετική δέσμη για τους σιδηροδρόμους που εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2004 η οποία περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> – τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την μεταρρύθμιση και την φιλελευθεροποίηση του σιδηροδρομικού τομέα με στόχο να τονωθεί η ανταγωνιστικότητά του και να σταματήσει η φθίνουσα πορεία της χρήσης – δέσμη (τροποποίηση της οδηγίας 1991/440) – μέτρα που έχουν ληφθεί για να εξασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα και η συμβατότητα μεταξύ των εθνικών σιδηροδρομικών συστημάτων καθώς και για την ανάπτυξη διεπαφών με άλλα μεταφορικά μέσα (τροποποίηση των οδηγιών 96/48/EK και 2001/16/EK) – Κανονισμός ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Σιδηροδρόμων (για την ασφάλεια και τη διαλειτουργικότητα του σιδηροδρόμου – Οδηγία περί ασφαλείας (COM(2002)21) <p>Αναθεώρηση που τροποποιεί την απόφαση 1692/96/EK περί των κοινοτικών προσανατολισμών για την ανάπτυξη του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, εγκρίθηκε τον Απρίλιο του</p>

	δέσμη αποτελείται από ανακοίνωση, τέσσερα νομοθετικά μέτρα και έγγραφο εργασίας σχετικά με τη διευρυμένη αξιολόγηση αντικτύπου για το σταδιακό άνοιγμα της αγοράς των διεθνών επιβατικών υπηρεσιών, εγκρίθηκε το Μάρτιο του 2004, COM (2004) 139, 140, 142, 143, 144.	2004. Το κοινοτικό πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης «Marco Polo» για τη διατροφική μεταφορά εμπορευμάτων εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2003 Το Έκτο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη εγκρίθηκε το 2002, η οικονομική ενίσχυση υπέρ της έρευνας και της ανάπτυξης αειφόρων μεταφορικών συστημάτων (στο πλαίσιο της προτεραιότητας 6 - αειφόρος ανάπτυξη, παγκόσμια μεταβολή του κλίματος και οικοσυστήματα).
Ορθή και αποτελεσματική τιμολόγηση της υποδομής των μεταφορών (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, Λευκή Βίβλος για την πολιτική μεταφορών, 6° ΠΔΠ)	Πρόταση της Επιτροπής για την αναθεώρηση της οδηγίας για το ευρωπαϊκό σήμα τέλους κυκλοφορίας, περί επιβολής τελών στα βαριά φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής. Ιούλιος 2003, COM (2003) 448.	Οδηγία 2001/14/ΕΚ του Φεβρουαρίου του 2001 σχετικά με την κατανομή της χωρητικότητας των σιδηροδρομικών υποδομών και τις χρεώσεις για τη χρήση σιδηροδρομικής υποδομής καθώς και με την πιστοποίηση ασφαλείας.
Ποσοτικοποιημένοι στόχοι και δείκτες (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6° ΠΔΠ)	Δείκτες: Μηχανισμός υποβολής εκθέσεων για τις μεταφορές και το περιβάλλον (TERM)	
Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, Λευκή Βίβλος για την πολιτική μεταφορών, 6° ΠΔΠ)	Διαπραγματευμένη συμφωνία με τη βιομηχανία αυτοκινήτων για την υποστήριξη των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει να επιτύχει, 140 g/km μέχρι το 2008/9: Οι Ευρωπαίοι και οι Ιάπωνες κατασκευαστές αυτοκινήτων ακολουθούν ορθή πορεία για να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις τους, ενώ η βιομηχανία αυτοκινήτων της Κορέας εξακολουθεί να υστερεί ελαφρά.	Οδηγία 2003/30/ΕΚ σχετικά με την προώθηση βιοκαυσίμων ή άλλων ανανεώσιμων καυσίμων για τις μεταφορές, εγκρίθηκε το 2003 με ενδεικτικό στόχο 5,75% συμβολής των βιοκαυσίμων στην κατανάλωση ντίζελ και βενζίνης έως το 2010.
Μείωση των άλλων ατμοσφαιρικών ρύπων (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης 1999, Λευκή Βίβλος για την πολιτική μεταφορών, 6ο ΠΔΠ)		Τελικές θέσεις του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη στρατηγική της Επιτροπής όσον αφορά τις εκπομπές από τα πλοία, Δεκέμβριος 2003 Έγκριση της οδηγίας 2003/17/ΕΚ σχετικά με την καθιέρωση απαιτήσεων όσον αφορά το περιεχόμενο σε θείο των καυσίμων που χρησιμοποιούνται στις οδικές μεταφορές Μέχρι το 2003 μόνο 5 κράτη μέλη είχαν επικυρώσει το παράρτημα VI της σύμβασης MARPOL για τη πρόληψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τα πλοία

<p>Μείωση του θορύβου που προέρχεται από τις μεταφορές Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, Λευκή Βίβλος για την πολιτική μεταφορών, 6^ο ΠΔΠ)</p>		<p>Έγκριση της οδηγίας 2002/49/ΕΚ για τον περιβαλλοντικό θόρυβο, βάσει της οποίας απαιτείται να εκπονηθούν στρατηγικοί χάρτες θορύβου έως το 2007</p> <p>Κοινοτικό πλαίσιο για τους επιχειρησιακούς περιορισμούς που αφορούν το θόρυβο σε ευπαθή στο θόρυβο αεροδρόμια - οδηγία 2002/30/ΕΚ- συμπεριλαμβανόμενης και της απαγόρευσης της χρήσης των πλέον θορυβωδών αεροσκαφών («κεφάλαιο 2») στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την 1^η Απριλίου 2002.</p>
<p>Ασφαλέστερες και καθαρότερες θαλάσσιες μεταφορές (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, Λευκή Βίβλος για την πολιτική μεταφορών, 6^ο ΠΔΠ)</p>	<p>Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας για τις μεταφορές αποβλήτων COM (2004) 172</p> <p>Πρόταση για αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την περιεκτικότητα σε θείο των καυσίμων πλοίων COM (2002) 595.</p> <p>Προτάσεις της Επιτροπής (Μάρτιος του 2003) για την εφαρμογή των διεθνών κανόνων με στόχο την πρόληψη εσκεμμένων απορρίψεων αποβλήτων ή υπολειμμάτων φορτίων στη θάλασσα καθώς και για την επιβολή ποινικών κυρώσεων στους υπεύθυνους για τη ρύπανση από τα πλοία.</p>	<p>Έγκριση σειράς οδηγιών και κανονισμών στο πλαίσιο των δεσμών Εrika I και II το 2001 για την καθιέρωση νέων μέτρων ασφάλειας στη θάλασσα ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος εκχύσεως πετρελαίου στη θάλασσα.</p> <p>Έγκριση του κανονισμού 1726/03 για την απαγόρευση της μεταφοράς αργού πετρελαίου με πετρελαιοφόρα μονού κύτους και την επιτάχυνση του σταδιακού παροπλισμού των πετρελαιοφόρων μονού κύτους καθώς και την τροποποίησή της Σύμβασης MARPOL, εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2003 για την εξυπηρέτηση των ως άνω στόχων.</p> <p>Διεύρυνση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ναυτικής Ασφάλειας) απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που ελήφθη το Φεβρουάριο του 2004</p>
<p>Αποσύνδεση της ανάπτυξης των μεταφορών από την οικονομική ανάπτυξη (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6^ο ΠΔΠ)</p>	<p>Με εφαρμογή των 60 περίπου μέτρων που ορίζονται στη Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Μεταφορών ελπίζεται ότι θα οδηγήσει στην αποσύνδεση της κλιμάκωσης των μεταφορών από την οικονομική αύξηση, δίχως να χρειαστεί να περιοριστεί η μετακίνηση προσώπων και η διακίνηση εμπορευμάτων.</p>	<p>“STEER”: το τμήμα για τις μεταφορές του προγράμματος Intelligent Energy Europe («Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη») που έχει ως στόχο να αντιμετωπιστούν τα θέματα που σχετίζονται με την ενέργεια στον τομέα των μεταφορών</p>

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

Στα συμπεράσματα της 6ης Δεκεμβρίου 2002 το Συμβούλιο των μεταφορών σημείωσε ότι: «συμφωνεί ότι, παρόλο που έχει επιτευχθεί πρόοδος για να μειωθούν, από περιβαλλοντική άποψη, οι επιπτώσεις των μεταφορών στα κράτη μέλη και σε κοινοτικό επίπεδο, πρέπει να επιτευχθεί περαιτέρω σημαντική πρόοδος για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στη στρατηγική του Συμβουλίου το 1999». Η ανάγκη για την ανάληψη περαιτέρω δράσης επιβεβαιώθηκε το 2003 στην έκθεση προόδου για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Αλλαγή του Κλίματος (ΕΠΑΚ - ECCP) στην οποία αναφέρεται ότι «ο περιορισμός των αερίων του

θερμοκηπίου στον τομέα των μεταφορών θα απαιτήσει την ανάπτυξη νέων στρατηγικών και ενισχυμένων πολιτικών και μέτρων μελλοντικά. Αυτό θα είναι απαραίτητο για να διαφυλαχτούν οι συνολικές μειώσεις που έχουν επιτευχθεί με σκοπό την επίτευξη του στόχου της πρώτης δέσμευσης και, ακόμη σημαντικότερο, ενόψει των μελλοντικών περιόδων ανάληψης υποχρεώσεων». Η Λευκή Βίβλος για τις μεταφορές περιλαμβάνει σειρά μέτρων τα οποία κυμαίνονται από την τιμολόγηση με στόχο την αναζωογόνηση των εναλλακτικών προς τις οδικές μεταφορές μεταφορικών μέσων και των στοχοθετημένων επενδύσεων στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο. Η συγκεκριμένη ολοκληρωμένη προσέγγιση αποσκοπεί στο να δοθεί η δυνατότητα τα μερίδια αγοράς των εναλλακτικών διαρθρωτικών μέσων να επιστρέψουν στα επίπεδα του 1998 μετατοπίζοντας τοιούτοτρόπως το σημείο ισορροπίας μεταξύ των επιμέρους μεταφορικών μέσων από το 2010 και μετά. Η επίτευξη του ως άνω στόχου είναι δυσκολότερη από όσο φαίνεται, δεδομένης της παραδοσιακής ανισορροπίας υπέρ των οδικών μεταφορών κατά τα τελευταία 50 χρόνια. Η ορθή εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων στο πλαίσιο της Λευκής Βίβλου είναι καθοριστικής σημασίας. Άλλες ευκαιρίες για περιβαλλοντική ολοκλήρωση περιλαμβάνουν:

- Συνέχιση των προσπαθειών για μετακίνηση του σημείου ισορροπίας μεταξύ των επιμέρους μεταφορικών μέσων, ιδίως μέσω της πλήρους εφαρμογής των μέτρων που προβλέπει η Λευκή Βίβλος για την πολιτική μεταφορών.²²
- Οι συζητήσεις σχετικά με την ταχεία αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις εναέριες μεταφορές και τα πλοία στο πλαίσιο του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ) και του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού δεν έχουν εισέτι καταλήξει σε συγκεκριμένες προτάσεις. Η ΕΕ επιβάλλεται να αναλάβει ειδικές δράσεις για τη μείωση των εκπομπών όπως αποφασίστηκε στο 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον.
- Παράλληλα, θα πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στα **πρότυπα εκπομπών**, ιδίως σε ό,τι αφορά τα αιωρούμενα σωματίδια και τις εκπομπές NOx από οχήματα και φορτηγά ντίζελ.
- Η εισήγηση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ πρότεινε μετατόπιση της ισορροπίας μεταξύ των μεταφορικών μέσων υλοποιώντας πολιτική επενδύσεων στις υποδομές κυρίως υπέρ των σιδηροδρόμων, των εσωτερικών πλωτών οδών, των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων και των διατροφικών μεταφορών. Στο πλαίσιο αυτό τα διευρωπαϊκά δίκτυα καλούνται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο. Η εφαρμογή των **Διευρωπαϊκών Δικτύων (TEN)**, όπως τονώθηκε από την πρωτοβουλία υπέρ της ευρωπαϊκής ανάπτυξης μέσω του προγράμματος Quick-start (πρόγραμμα ταχείας εκκίνησης) θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τα περιβαλλοντικά πρότυπα. «Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε σχέδια που προσφέρουν ισχυρά περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα. Για παράδειγμα, σχέδια που συνδέονται με την υποστήριξη της οικονομίας του υδρογόνου ή που αφορούν τη μεταφορά της κίνησης από τους οδικούς στους σιδηροδρομικούς άξονες ή στις θαλάσσιες μεταφορές»²³. Ως πρώτο βήμα απαιτείται η ταυτοποίηση των προτεραιοτήτων για τα σχέδια που εκκρεμούν να λαμβάνει πλήρως υπόψη τις περιβαλλοντικές δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τις αντίστοιχες δεσμεύσεις της όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη.

²² COM(2003)745 της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2003, σ. 46.

²³ Ανακοίνωση της Επιτροπής – Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ανάπτυξη – Επενδύσεις στα δίκτυα και τη γνώση για την ανάπτυξη και την απασχόληση - COM(2003)690 τελικό, 11 Νοεμβρίου 2003.

- Οι αυτοδεσμευτικές υποχρεώσεις σχετικά με το CO₂ εκ μέρους των κατασκευαστών επιβατηγών οχημάτων θα πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο ενδιάμεσης αξιολόγησης το 2003/4. Ένα στοιχείο θα είναι να επανεξεταστούν οι δυνατότητες που προσφέρονται για περαιτέρω μετακίνηση προς τον κοινοτικό στόχο των 120CO₂/km έως το 2012. Επιπλέον οι άλλοι πυλώνες της στρατηγικής, παραδείγματος χάριν η φορολογία και η σήμανση των αυτοκινήτων, θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω.
- Επιβάλλεται να προαχθούν μέτρα που να ενθαρρύνουν την αγορά οχημάτων που καταναλώνουν λιγότερη ενέργεια και συνεπάγονται χαμηλότερες ρυπογόνες εκπομπές.
- Προγραμματίζονται και περαιτέρω μέτρα για τη μείωση των κινδύνων ατυχημάτων στη θάλασσα καθώς και των αντίστοιχων περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένης μίας δέσμης «Erika-III». Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ενός νομοθετικού πλαισίου για τις έρευνες μετά από τα ατυχήματα, εναρμονισμένες πληροφορίες σχετικά με την κυκλοφορία και διαχειριστικό σύστημα καθώς και ενίσχυση των ελέγχων στους λιμένες. Απαιτείται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες ώστε να επιτευχθούν πρόοδοι με βάση τις αναληφθείσες δεσμεύσεις εκ μέρους πολλών των κρατών μελών μέσω του ΔΝΟ όσον αφορά τον ορισμό των ιδιαίτερα ευαίσθητων θαλάσσιων περιοχών (PSSA).

3.3. Ενέργεια

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
Νοέμβριος 1999	Το Συμβούλιο ενέκρινε την ενεργειακή στρατηγική για την ολοκλήρωση	
29 Νοεμβρίου 2000	Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής με τίτλο: «Προς μία ευρωπαϊκή στρατηγική για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού»	
21 Μαρτίου 2001	Επανεξέταση της στρατηγικής ενεργειακής ολοκλήρωσης εκ μέρους της Επιτροπής	
14-15 Μαΐου 2001	Ψήφισμα του Συμβουλίου Βιομηχανίας/Ενέργειας για την ολοκλήρωση της ενέργειας, που όρισε ως προθεσμία για δεύτερη επανεξέταση το Δεκέμβριο του 2002	
15-16 Ιουνίου 2001	Η δεύτερη δέσμη δεικτών υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ	
25 Νοεμβρίου 2002	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη – δέσμευση ότι θα συνεχιστεί η εφαρμογή της στρατηγικής κατά τρόπο που να υποστηρίζει τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η παγκόσμια διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη το 2002.	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες προόδους	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Η προαγωγή της αποτελεσματικής χρήσης και παραγωγής της ενέργειας (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, Πράσινη Βίβλος για τον ενεργειακό εφοδιασμό, ΕΕ ΣΑΑ, 6 ^ο ΠΔΠ, Πρόγραμμα εφαρμογής της παγκόσμιας διάσκεψης του Γιοχάνεσμπουργκ για την αειφόρο ανάπτυξη (ΠΔΑΑ))	<p>Πρόταση της Επιτροπής για οδηγία COM (2003) 453 περί θεσπίσεως ενός πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια, εγκρίθηκε τον Αύγουστο του 2003.</p> <p>Πρόταση της Επιτροπής για οδηγία (COM (2003) 739) περί της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση και των ενεργειακών υπηρεσιών, εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2003)</p>	<p>Οδηγίες 2002/ 31/EK, 2002/ 40/EK και 2003/66/EK σχετικά με τις ενδείξεις όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας των οικιακών συσκευών</p> <p>Οδηγία 2002/91/EK εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2002 και αφορά την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων</p> <p>Οδηγία 2004/8/EK για την προώθηση της συμπαραγωγής ενέργειας, εγκρίθηκε το Φεβρουάριο του 2004.</p>
Η ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας (συμπεριλαμβανόμενης της πρόσβασης των παραγωγών ανανεώσιμων μορφών ενέργειας) (στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, Πράσινη Βίβλος σχετικά με τον ενεργειακό εφοδιασμό)		Αναθεώρηση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας βάσει των οδηγιών 2003/54/EK (ηλεκτρική ενέργεια) και 2003/55/EK (φυσικό αέριο) με στόχο τον καλύτερο εστιασμό στις επιλογές των καταναλωτών, την ενεργειακή αποδοτικότητα και την κατά προτεραιότητα πρόσβαση για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (RES)
Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της χρήσης των ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών (Πηγή:		Οδηγία 2001/77/EK για την προαγωγή της ηλεκτρικής

<p>Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, Πράσινη Βίβλος για τον ενεργειακό εφοδιασμό, ΕΕ ΣΑΑ, 6^ο ΠΔΠ, Πρόγραμμα εφαρμογής της παγκόσμιας διάσκεψης του Γιοχάνεσμπουργκ για την αιεφόρο ανάπτυξη (ΠΔΑΑ)</p>		<p>ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, εγκρίθηκε το Σεπτέμβριο του 2001, με ενδεικτικό στόχο για την Ευρωπαϊκή Ένωση 22% ηλεκτρικής κατανάλωσης από ανανεώσιμες πηγές έως το 2010.</p> <p>Οδηγία 2003/30/ΕΚ, που εγκρίθηκε το Μάιο του 2003 σχετικά με την προαγωγή των βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων για τις μεταφορές.</p>
<p>Εσωτερικός καταλογισμός των εξωτερικών δαπανών/περιβαλλοντικών οφελών (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6^ο ΠΔΠ, Πρόγραμμα εφαρμογής της παγκόσμιας διάσκεψης του Γιοχάνεσμπουργκ για την αιεφόρο ανάπτυξη (ΠΔΑΑ))</p>		<p>Η οδηγία 2003/96/ΕΚ για την φορολογία των ενεργειακών προϊόντων που εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2003.</p>
<p>Η απόδοση της δέουσας προτεραιότητας στις δραστηριότητες ενεργειακής έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης στην Ευρώπη (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, Πράσινη Βίβλος για τον ενεργειακό εφοδιασμό, ΕΕ ΣΑΑ)</p>		<p>Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη - Κοινοτικό πρόγραμμα για την περίοδο 2003-2006 με σκοπό την προώθηση της αποτελεσματικής αξιοποίησης της ενέργειας και των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, 6^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την ΕΤΑ, εγκρίθηκε το 2002, υποστήριξη της έρευνας για τα αιεφόρα ενεργειακά συστήματα (στο πλαίσιο της προτεραιότητας 6 - Αιεφόρος ανάπτυξη, παγκόσμια αλλαγή του κλίματος και οικοσυστήματα).</p>
<p>Ανάπτυξη δεικτών ολοκλήρωσης για την παρακολούθηση των συντελούμενων προόδων (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, 6^ο ΠΔΠ)</p>	<p>Δείκτες ERM (Διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων) (Δείκτες ενέργειας – περιβάλλοντος)</p>	
<p>Συμβολή στην επίτευξη των στόχων του Κιότο (Πηγή:: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6^ο ΠΔΠ)</p>		<p>Οδηγία 2003/87/ΕΚ για την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2003.</p>

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

Η δεύτερη επανεξέταση της ενεργειακής στρατηγικής είχε προγραμματιστεί για το 2002. Αντ' αυτού, το Συμβούλιο Ενέργειας (25 Νοεμβρίου 2002) ενέκρινε τα συμπεράσματα για την αιεφόρο ανάπτυξη στα οποία υπενθύμιζε τη σημασία του στόχου της επίτευξης έως το 2010 12% της μεικτής ενεργειακής κατανάλωσης από ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και 22% της μεικτής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ανά ανανεώσιμη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, το Συμβούλιο ενθάρρυνε την προαγωγή των ενεργειακών συστημάτων που είναι συμβατά με την αιεφόρο ανάπτυξη μέσω της χρήσης βελτιωμένων σημάτων της

αγοράς και εξαλείφοντας τις στρεβλώσεις της αγοράς και ζήτησε να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω μέσα τα οποία να βασίζονται στην αγορά στον τομέα της ενέργειας.

Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της στρατηγικής ολοκλήρωσης, το Συμβούλιο υπογράμμισε «την αποφασιστικότητά του (να εξακολουθήσει την εφαρμογή της [...] κατά τρόπο που να ενισχύονται τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η ΠΔΑΑ²⁴». Βάσει των ανωτέρω, η δράση που θα αναληφθεί μελλοντικά εστιάζεται στους κάτωθι τομείς, συμπληρώνοντας τους μακροπρόθεσμους στόχους της ενεργειακής πολιτικής ώστε να εξασφαλιστεί η ενεργειακή ασφάλεια καθώς και η οικονομική λειτουργία των ενεργειακών αγορών:

- Αποτελεί προτεραιότητα η έγκαιρη εφαρμογή της οδηγίας για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που προέρχεται από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές και της υπόλοιπης σχετικής νομοθεσίας που πρόσφατα θεσπίστηκε. Τα ήδη υφιστάμενα συστήματα παροχής ενισχύσεων στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας στα κράτη μέλη μπορούν να αποτελέσουν πηγή πολύτιμης εμπειρογνομosύνης όσον αφορά την περιβαλλοντική και οικονομική επιτυχία διαφόρων συστημάτων υποστήριξης. Απαιτείται τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ενεργό πολιτική ώστε να επιτευχθεί η ορθή ολοκλήρωση των ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών στην ελευθερωμένη εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, αναγνωρίζοντας παράλληλα πλήρως την περιβαλλοντική και κοινωνική αξία τους. Επιπλέον είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί η περαιτέρω ενίσχυση των τεχνολογικών επιτευγμάτων στον τομέα των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας καθώς και η αποτελεσματική διάδοση των έρευνας στον τομέα της αποτελεσματικής αξιοποίησης της ενέργειας ώστε να επιτευχθεί η υπέρβαση τυχόν φραγμών στην αγορά²⁵.
- Δεδομένης της σημασίας των εκπομπών που σχετίζονται με την ενέργεια και για να μετατραπεί η κείμενη νομοθεσία σε συγκεκριμένα αποτελέσματα υπέρ του περιβάλλοντος, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να ολοκληρώσουν τα εθνικά σχέδια κατανομής στο πλαίσιο της οδηγίας για την εμπορία των εκπομπών, τα οποία θα πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή έως το Μάρτιο του 2004 ενώ παράλληλα καλούνται να αυξήσουν τις προσπάθειες που καταβάλλουν για να ανταποκριθούν στους θεσπισθέντες στόχους όσον αφορά τον επιμερισμό του φορτίου βάσει του Πρωτοκόλλου του Κιότο αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας εθνικές στρατηγικές για την αλλαγή του κλίματος. Επιπλέον θα πρέπει να εξεταστούν και νέες πολιτικές ώστε να εξασφαλιστεί η περαιτέρω ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στις ενεργειακές πολιτικές.

---

²⁴ ΠΔΑΑ: Δεύτερη Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ τον Αύγουστο – Σεπτέμβριο του 2002.

²⁵ Επιβάλλεται να σημειωθεί στο πλαίσιο αυτό ότι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκαταλέγονται μεταξύ των ιδρυτικών μελών του συνασπισμού του Γιοχάνεσμπουργκ για την αειφόρο ενέργεια (περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/ctf/home>) (βλέπε επίσης κατωτέρω).

3.4. Βιομηχανία

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
Νοέμβριος 1999	Έκθεση του Συμβουλίου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι σχετικά με την ολοκλήρωση του περιβάλλοντος	
14-15 Μαΐου 2001	Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ολοκλήρωση της βιομηχανίας	
6 Ιουνίου 2002	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πολιτική επιχειρήσεων και την αειφόρο ανάπτυξη – η Επιτροπή κλήθηκε να υποβάλλει έκθεση ανά διετία σχετικά με τις συντελεσθείσες προόδους όσον αφορά την συμβολή της πολιτικής επιχειρήσεων στην αειφόρο ανάπτυξη και το Συμβούλιο ανέλαβε να αξιολογεί σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά πόσον διαφυλάσσεται η ισορροπία μεταξύ των τριών πυλώνων της αειφόρου ανάπτυξης, ιδίως όσον αφορά την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και παράλληλα να καταλήγει στα ενδεδειγμένα συμπεράσματα σχετικά με τυχόν απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες.	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες προόδους	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Μείωση των επιπτώσεων των χημικών ουσιών στην υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον (Πηγή: ΕΕ ΣΑΑ, 6 ^ο ΠΔΠ, Σχέδιο εφαρμογής της ΠΔΑΑ που πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ)	<p>Πρόταση για ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο όσον αφορά την καταχώριση, την αξιολόγηση και την αδειοδότηση των χημικών προϊόντων καθώς και για τους περιορισμούς που επιβάλλονται σε αυτά (REACH) – COM (2003) 644, του Οκτωβρίου 2003</p> <p>Πρόταση οδηγίας COM (2003) 723 σχετικά με την ανακύκλωση των ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που εγκρίθηκε το Νοέμβριο του 2003.</p>	
Ολοκλήρωση των περιβαλλοντικών μελημάτων στις δραστηριότητες τυποποίησης ώστε να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι και να υποστηριχθεί η αειφόρος ανάπτυξη (Πηγή: Αποφάσεις που έλαβε το Συμβούλιο το 2002 υπέρ της ολοκλήρωσης, ΕΕ ΣΑΑ)	Ανακοίνωση για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην ευρωπαϊκή τυποποίηση, COM(2004) 130, Φεβρουάριος 2004	
Αειφόρος παραγωγή και κατανάλωση (Πηγή: Αποφάσεις και εκθέσεις του Συμβουλίου για την ολοκλήρωση για τα έτη 1999, 2002, ΕΕ ΣΑΑ, 6 ^ο ΠΔΠ, Πρόγραμμα εφαρμογής της ΠΔΑΑ που πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ)	<p>Ανακοίνωση «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του Ευρωπαϊκού Τουρισμού» (COM(2003)716 του Νοεμβρίου του 2003</p> <p>Ανάπτυξη της ολοκληρωμένης πολιτικής προϊόντων (ΟΠΠ – IPP) συμπεριλαμβανόμενης σχετικής ανακοίνωσης για την ΟΠΠ, COM (2003) 302, Ιούνιος του 2003</p>	

	<p>Ανακοίνωση με τίτλο «Προς την αειφόρο παραγωγή» όσον αφορά τις προόδους που έχουν συντελεστεί κατά την εφαρμογή της οδηγίας IPPC για την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, COM (2003) 354, Ιούνιος του 2003</p> <p>Ανακοίνωση «Η βιομηχανική πολιτική σε μία διευρυμένη Ευρώπη» (COM(2002)714 τελικό) του Δεκεμβρίου του 2002 η οποία αναγνωρίζει την ανάγκη να ενισχυθούν οι πολιτικές στον τομέα της αειφόρου παραγωγής</p> <p>Πρώτη μελέτη BEST (ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών) σχετικά με τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (2002)</p>	
<p>Συμβολή στην επίτευξη των στόχων του Πρωτοκόλλου του Κιότο (Πηγή: Έκθεση του Συμβουλίου 1999, ΕΕ ΣΑΑ, 6^ο ΠΔΠ)</p>		<p>Οδηγία 2003/87/ΕΚ σχετικά με την εμπορία των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου, Οκτώβριος του 2003.</p>
<p>Προαγωγή της ανάπτυξης της περιβαλλοντικής τεχνολογίας (Πηγή: Απόφαση του Συμβουλίου του 2002, ΕΕ ΣΑΑ, 6^ο ΠΔΠ)</p>	<p>Πρόταση σχετικά με πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση COM (2004) 38, Ιανουάριος του 2004</p>	

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

- Η έγκριση εκ μέρους του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της πρότασης της Επιτροπής για μία **νέα πολιτική χημικών προϊόντων ή ουσιών** αποτελεί προτεραιότητα που θα επιτρέψει την έγκαιρη θέση σε εφαρμογή του συστήματος REACH.
- Η ανακοίνωση για την **αειφόρο παραγωγή**, που έχει προγραμματισθεί για το 2004, θα εστιάζεται στους τρόπους με τους οποίους η παραγωγή ενσωματώνει τις περιβαλλοντικές πτυχές (μέτρα για τη μείωση του αντικτύπου των παραγωγικών διαδικασιών και των προϊόντων τους στο περιβάλλον) στη μακροπρόθεσμη επιχειρηματική στρατηγική τους καθώς και στον τρόπο με τον οποίο δημιουργούνται ευκαιρίες στην αγορά μέσω των υψηλότερων περιβαλλοντικών επιδόσεων.
- Η **θεματική στρατηγική για την πρόληψη και την ανακύκλωση των αποβλήτων, σε συνδυασμό με την στρατηγική για την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων** που έχει προγραμματισθεί για το 2005 θα εστιαστεί στα μέσα τα οποία επιτρέπουν την προαγωγή της βιωσιμότερης διαχείρισης των αποβλήτων και τη μείωση της παραγωγής των αποβλήτων ελαχιστοποιώντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των παραγόμενων

αποβλήτων και αυξάνοντας την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων με παράλληλη μείωση της χρήσης των πόρων.

- Το **πρόγραμμα δράσης για την καινοτομία** που έχει προγραμματισθεί για το 2004 ώστε να δοθεί συνέχεια στην ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή για την καινοτομία το 2003, θα συμβάλει στην περαιτέρω προαγωγή των καθαρών τεχνολογιών σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης για την Περιβαλλοντική Τεχνολογία (ETAP) που εγκρίθηκε τον Ιανουάριο του 2004.
- Το **νέο πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων** που αναμένεται να εγκριθεί το 2004 για την αντικατάσταση του υφιστάμενου πολυετούς προγράμματος για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα το οποίο εκπνέει το 2005, θα διευκολύνει τις προόδους στον τομέα της επίτευξης των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας καλύπτοντας κατά συνέπεια και την περιβαλλοντική ολοκλήρωση.

3.5. Εσωτερική αγορά

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
Ιούνιος 1999	Ανακοίνωση της Επιτροπής: Στρατηγική για την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στην ενιαία αγορά COM (99) 263.	
Νοέμβριος 1999	Έκθεση του Συμβουλίου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	
Μάρτιος 2000	Κοινοτικές κατευθύνσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος	
31 Μαΐου 2001	Έγκριση της στρατηγικής του Συμβουλίου για την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στις πολιτικές της εσωτερικής αγοράς	
4 Ιουλίου 2001	Ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής για το εφαρμοστέο κοινοτικό δίκαιο στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και του περιβάλλοντος	
14 Νοεμβρίου 2002	Έκθεση του Συμβουλίου για την ενσωμάτωση της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης στα εσωτερικά θέματα της πολιτικής ανταγωνισμού – με πρόβλεψη να πραγματοποιηθεί αναλυτική επανεξέταση το 2003 ώστε να ληφθούν υπόψη η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη και τα συμπεράσματα της Παγκόσμιας Διάσκεψης για την αειφόρο ανάπτυξη.	
Έως το τέλος 2003	Προθεσμία εντός της οποίας το Συμβούλιο ανταγωνιστικότητας θα έπρεπε να επανεξετάσει τη στρατηγική του.	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες προόδους	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Δημόσιες συμβάσεις (Πηγή: Έκθεση που εξέδωσε το Συμβούλιο το 1999 για την ολοκλήρωση ²⁶ , ΕΕ ΣΑΑ)	<p>Ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά το εφαρμοστέο κοινοτικό δίκαιο και το περιβάλλον COM (2001) 0274</p> <p>Πρακτικό εγχειρίδιο σχετικά με τις «πράσινες» δημόσιες συμβάσεις, το οποίο αναμένεται να εγκριθεί μετά από τις οδηγίες και πριν από το θέρους του 2004.</p>	<p>Έγκριση εκ μέρους του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το Μάρτιο του 2004 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ όσον αφορά το συντονισμό των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων για κρατικές προμήθειες, δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών και δημόσιων συμβάσεων ανάθεσης έργων («κλασική» οδηγία) και της οδηγίας 2004/17/ΕΚ για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (οδηγία για τους κοινωφελείς οργανισμούς του δημοσίου)</p>

²⁶ Έκθεση του Συμβουλίου εσωτερικής αγοράς προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι, Νοέμβριος του 1999.

Καλύτερη εναρμόνιση μεταξύ της ελεύθερης διακίνησης εμπορευμάτων και υπηρεσιών και του περιβάλλοντος (Έκθεση που εξέδωσε το Συμβούλιο με θέμα την ολοκλήρωση το 1999)		
Εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά (έκθεση που εξέδωσε το Συμβούλιο με θέμα την ολοκλήρωση το 1999)		

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

Η Επιτροπή σκιαγράφησε τις προτεραιότητές της για την περίοδο 2003-2006 στην ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική για την εσωτερική αγορά (COM(2003)238 τελικό). Μεταξύ των δράσεων που είναι ιδιαίτερης σημασίας για την περαιτέρω ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβληματισμών στη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά συγκαταλέγονται:

- Η έγκριση εκ μέρους του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της οδηγίας πλαίσιο για τον οικολογικό σχεδιασμό των προϊόντων που χρησιμοποιούν ενέργεια
- Η επανεξέταση των κοινοτικών κατευθύνσεων για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της περιβαλλοντικής προστασίας (περίοδος 2004-2007) με στόχο να προσαρμοστεί στις συνεχώς εξελισσόμενες επενδύσεις υπέρ των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και τις νέες μορφές συνεργασίας του ιδιωτικού με τον δημόσιο τομέα.

Η Επιτροπή θα όφειλε επίσης να υποβάλει πρόταση αναδιάρθρωσης του φορολογικού πλαισίου για την ετήσια κυκλοφορία και τους φόρους ταξινόμησης ώστε να καταστεί η φορολογία των επιβατηγών οχημάτων αποτελεσματικότερη ως προς τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακος και συνεπέστερη προς την εσωτερική αγορά.

3.6. Αναπτυξιακή συνεργασία

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
Νοέμβριος 1999	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών μελημάτων και της αειφόρου ανάπτυξης στην αναπτυξιακή πολιτική της ΕΚ.	
7 Νοεμβρίου 2000	Κανονισμός 2493/2000 του Συμβουλίου σχετικά με τα μέτρα για την προώθηση της πλήρους ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στη διαδικασία ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών	
10 Νοεμβρίου 2000	Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με τη δέσμευση της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΚ για την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στα αναπτυξιακά μέσα της Κοινότητας	
31 Μαΐου 2001	Στρατηγική για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβληματισμών στην αναπτυξιακή πολιτική που αποσκοπεί στην προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης - Συμπεράσματα του Συμβουλίου	
Έως το τέλος 2004	Πρώτη προβλεπόμενη επανεξέταση της στρατηγικής ολοκλήρωσης	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες πρόοδοι	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Καλύτερη εκμετάλλευση των συνεργιών μεταξύ της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2001, ΕΕ ΣΑΑ, 6 ^ο ΠΔΠ)	<p>Δρομολόγηση των πρωτοβουλιών της ΕΕ όσο αφορά το νερό και την ενέργεια, COM (2002) 132 και COM (2002) 408 (Σεπτέμβριος του 2002)</p> <p>Έγκριση του προγράμματος δράσης για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο, COM (2003) 251 (Μάιος του 2003)</p> <p>Δημοσίευση κοινών εκθέσεων οργανισμών (Παγκόσμια Τράπεζα, DFID, (Υπουργείο Διεθνούς Ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου) UNDP (Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών), ΕΚ) σχετικά με τη «Σύνδεση της μείωσης της ρύπανσης και της περιβαλλοντικής διαχείρισης» καθώς και σχετικά με την «ένδεια και την αλλαγή του κλίματος»</p> <p>Ανακοίνωση της Επιτροπής για την καταπολέμηση της φτώχειας της υπαίθρου: πολιτική και προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην αγροτική ανάπτυξη και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων σε αναπτυσσόμενες χώρες) (COM(2002)429 τελικό)</p>	<p>Συμπεράσματα του Συμβουλίου για το πρόγραμμα δράσης σχετικά με την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο, εγκρίθηκαν στις 13 Οκτωβρίου 2003, Ψήφισμα του Κοινοβουλίου στις 19 Ιανουαρίου 2004.</p> <p>Συμπεράσματα του Συμβουλίου στις 27 Ιανουαρίου 2003 σχετικά με την καταπολέμηση της αγροτικής φτώχειας: η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η αντίστοιχη προσέγγιση για την αγροτική ανάπτυξη και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων στις αναπτυσσόμενες χώρες</p> <p>Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διαχείριση του νερού στις αναπτυσσόμενες χώρες, 30 Μαΐου 2002.</p>

	<p>Προγραμματικές κατευθύνσεις της Κοινότητας για το περιβάλλον στις αναπτυσσόμενες χώρες και τα τροπικά δάση (2002-2004)</p> <p>Ενίσχυση «COOPENER» των πρωτοβουλιών για την προαγωγή των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας και της αποτελεσματικής αξιοποίησης της ενέργειας στις αναπτυσσόμενες χώρες, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη»</p>	
<p>Δεσμεύσεις και υποχρεώσεις που απορρέουν από τις πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες (ΜΕΑ) και οι οποίες ενσωματώνονται στην αναπτυξιακή συνεργασία (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2001, 6^ο ΠΔΠ, Σχέδιο εφαρμογής της ΠΔΑΑ που πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ)</p>	<p>2^η έκθεση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στη διάσκεψη των μερών της σύμβασης για την βιοποικιλότητα (CBD) σχετικά με την εφαρμογή της CBD (Οκτώβριος του 2002)</p> <p>Ανακοίνωση – Η αλλαγή του κλίματος στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας COM(2003)85</p> <p>Κοινό έγγραφο ΕΕ – ΑΚΕ σχετικά με την καταπολέμηση των ξηρασιών και της απερίμωσης (15-16 Μαΐου 2003)</p> <p>Έκθεση της Κοινότητας (Μάιος του 2002) σχετικά με τις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην υποστήριξη της εφαρμογής στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της απερίμωσης</p>	<p>Συμπεράσματα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2003 σχετικά με την ανακοίνωση για την αλλαγή του κλίματος στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας.</p>
<p>Ανάγκη για νέα χρηματοδοτικά μέσα όσον αφορά την εφαρμογή των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών (ΜΕΑ) (Σχέδιο εφαρμογής της ΠΔΑΑ που πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ).</p>		

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

- Η επανεξέταση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη που έχει προγραμματισθεί για το 2004 προβλέπει τη δυνατότητα καλύτερης ενσωμάτωσης των εσωτερικών και εξωτερικών πυλώνων της στρατηγικής.
- Η ενδιάμεση αξιολόγηση των εγγράφων για την ανά χώρα στρατηγική που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της συμφωνίας του Cotonou έχει προγραμματισθεί για το 2004 και προσφέρει τη δυνατότητα να ενισχυθούν οι συνέργειες περιβάλλοντος και ανάπτυξης - Η δυνατότητα αυτή θα πρέπει να αξιοποιηθεί δεόντως, συμπεριλαμβάνοντας στρατηγικού χαρακτήρα εξετάσεις υπό περιβαλλοντική σκοπιά των εγγράφων για τις ανά χώρα στρατηγικές καθώς και την καθιέρωση περιβαλλοντικών προφίλ κατά την προπαρασκευή των ανά χώρα στρατηγικών.

- Επιβάλλεται να προωθηθεί η **πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το νερό** αναλαμβάνοντας πρακτική δράση σε συντονισμό με όλους τους μείζονες σημασίας ενδιαφερομένους, μετά από την απόφαση του Συμβουλίου το Μάρτιο του 2004 σχετικά με την αρχική χρηματοδότηση της διευκόλυνσης για τα ύδατα ΑΚΕ - ΕΕ. Πρέπει να προωθηθεί η **πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενέργεια**, πρωτίστως εξασφαλίζοντας την κατάλληλη χρηματοδότηση. Η εν λόγω πρωτοβουλία θα πρέπει να συμβάλει στον εντοπισμό των σχέσεων ενέργειας – περιβάλλοντος, να παράσχει σύγχρονες ενεργειακές υπηρεσίες στο ευρύ κοινό, και ιδίως στην περιοχή της υπο-Σαχάριας Αφρικής, οι οποίες να θεωρούνται βιώσιμες από περιβαλλοντική σκοπιά.
- Το **πρόγραμμα δράσης για την τήρηση της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο**, θα πρέπει να προωθηθεί από την Επιτροπή, εγκρίνοντας ιδίως κανονισμό για το θέμα αυτό το 2004 με στόχο την εφαρμογή ενός αυτοδεσμευτικού συστήματος χορήγησης αδειών για εξαγωγές ξυλείας από χώρες εταίρους. Η αξιολόγηση των επιπτώσεων στην αειφορία (SIA) του εν λόγω συστήματος προβλέπεται να πραγματοποιηθεί το 2004. Επιπλέον για τα θέματα των δασών, η Επιτροπή θα προτείνει διαπραγματευτική εντολή για την αναδιαπραγμάτευση της διεθνούς συμφωνίας για την τροπική ξυλεία, που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούλιο του 2004.
- Η επανεξέταση του **προγράμματος δράσης για τη βιοποικιλότητα** και για την οικονομική και αναπτυξιακή συνεργασία κατά το 2004 προσφέρει ευκαιρίες για καλύτερη αντιμετώπιση των θεμάτων που άπτονται της βιοποικιλότητας στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας.
- Στο πλαίσιο της επανεξέτασης της στρατηγικής ολοκλήρωσης που προβλέπεται για το 2004 και της αξιολόγησης των περιβαλλοντικών ενισχύσεων, η Ένωση καλείται να αντιμετωπίσει κατά προτεραιότητα την ανάγκη νέων χρηματοδοτικών μέσων που να διευκολύνουν την εφαρμογή των πολυμερών συμφωνιών για το περιβάλλον καθώς και άλλων καθοριστικής σημασίας περιβαλλοντικών πολιτικών στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- Η στρατηγική για την ολοκλήρωση των στρατηγικών μελημάτων στην αναπτυξιακή πολιτική ορίζει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και δείκτες. Στις καθοριστικής σημασίας δράσεις για το 2004 συγκαταλέγονται η επιμόρφωση για θέματα περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης, του προσωπικού που εργάζεται στην έδρα και στις αντιπροσωπείες και απασχολείται σε θέματα ανάπτυξης, η δημιουργία ενός γραφείου συνδρομής για το περιβάλλον, η αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού για το περιβάλλον στις αναπτυσσόμενες χώρες και τα τροπικά δάση καθώς και η εκπόνηση νέων προγραμματικών κατευθύνσεων για την περίοδο 2001-2006 και η ενημέρωση του εγχειριδίου για την ολοκλήρωση στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας.

3.7. Αλιεία

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
16 Μαρτίου 2001	Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα στοιχεία μιας γενικής στρατηγικής ολοκλήρωσης	
20 Μαρτίου 2001	Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ)	
28 Μαρτίου 2001	Πρόγραμμα Δράσης της Κοινότητας για τη βιοποικιλότητα όσον αφορά την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες	
25 Απριλίου 2001	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ολοκλήρωση του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης στην ΚΑΠ	
28 Μαΐου 2002	Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ και συναφείς προτάσεις· πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων περί προστασίας του περιβάλλοντος στην ΚΑΠ	
Έως το τέλος 2005	Πρώτη έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις της ΚΑΠ	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες προόδους	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Η ΚΑΠ επιβάλλεται να περιλαμβάνει ρητά περιβαλλοντικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους, οι οποίοι θα πρέπει να θεωρούνται ισότιμοι. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να αφορούν την εξωτερική αλιευτική πολιτική της Κοινότητας και ιδίως τις αλιευτικές συμφωνίες με τις αναπτυσσόμενες χώρες (πηγή: ΕΕ ΣΑΑ)	Λήψη επείγοντων μέτρων για την προστασία ορισμένων οικολογικών ενδιαιτημάτων σε μεγάλο θαλάσσιο βάθος όπως τα κοραλλιογενή φράγματα, από τις επιπτώσεις των συρόμενων δικτύων βυθού (π.χ. των κοραλλιογενών φραγμάτων που αποκαλούνται Darwin Mounds (υψώματα του Darwin)) κανονισμός 1475/2003 της Επιτροπής όπως διευρύνθηκε με τους περαιτέρω κανονισμούς και την πρόταση της Επιτροπής· COM (2004) 58 για τη λήψη πιο μακροπρόθεσμων μέτρων	Η συμφωνία του Συμβουλίου για τους στόχους της μεταρρύθμισης της ΚΑΠ (κανονισμός 2371/2002 του Δεκεμβρίου 2002) περιλαμβάνει την εξασφαλισμένη εκμετάλλευση υδάτινων πόρων που προάγουν την αειφόρο ανάπτυξη.
Η μείωση της αλιευτικής πίεσης στους κύριους ιχθυοτόπους (στα αλιευτικά αποθέματα) σε αειφόρα επίπεδα (Πηγή: ανακοινώσεις της Επιτροπής για την ολοκλήρωση κατά τα έτη 2001 και 2002) έως το 2015 (Πηγή: Πρόγραμμα εφαρμογής που καταρτίστηκε κατά την ΠΔΑΑ του Γιοχάνεσμπουργκ)	Προτάσεις της Επιτροπής για σχέδια ανάκτησης της γλώσσας, των δαυκών του Νοτίου Ατλαντικού και των αστακών Νορβηγίας, Ιανουάριος του 2004· κανονισμός για το σύνολο των επιτρεπόμενων αλιευμάτων το 2004, καθεστώς αλιευτικής προσπάθειας για τα δυτικά ύδατα.	Έγκριση εκ μέρους του Συμβουλίου και υποστήριξη εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου των προγραμμάτων αποκατάστασης των αποθεμάτων για τον μπακαλιάρο και τους βόρειους δαυκούς καθώς και για τα καθεστώτα των δυτικών υδάτων, το Δεκέμβριο του 2003

<p>Μία προσέγγιση για την αλιευτική πολιτική που να βασίζεται στα οικοσυστήματα. Βελτίωση των αλιευτικών μεθόδων ώστε να μειωθούν οι ποσότητες των απορριπτόμενων αλιευμάτων, τα παρεμπόπτοντα αλιεύματα και οι επιπτώσεις στα οικολογικά ενδιαφέροντα (Πηγή: ανακοινώσεις της Επιτροπής σχετικά με την ολοκλήρωση κατά τα έτη 2001 και 2002, πρόγραμμα εφαρμογής που καταρτίστηκε κατά την ΠΔΑΑ του Γιοχάνεσμπουργκ)</p>		<p>Έγκριση εκ μέρους του Συμβουλίου και υποστήριξη εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την πρακτική της αφαίρεσης των πτερυγίων του καρχαρία επί των σκαφών τον Ιούνιο του 2003, ώστε να ρυθμισθεί ή εφαρμογή της εν λόγω τεχνικής στα σκάφη για να προστατευθούν οι πληθυσμοί των καρχαριών</p> <p>Έγκριση εκ μέρους του Συμβουλίου του κανονισμού (812/2004) του Απριλίου 2004 για τη θέσπιση μέτρων σχετικά με τα παρεμπόπτοντα αλιεύματα κητοειδών (κητωδών όπως τα δελφίνια και οι φώκιες των λιμένων)</p>
<p>Εξάλειψη των δημόσιων ενισχύσεων για τον εκσυγχρονισμό ή την ανανέωση των αλιευτικών στόλων εξαιρουμένων όσων αποσκοπούν στη βελτίωση της ασφάλειας ή της ποιότητας των προϊόντων και δεν συνεπάγονται κινδύνους αύξησης του αλιευτικού δυναμικού (ανακοινώσεις της Επιτροπής για την ολοκλήρωση κατά έτη 2001 και 2002)</p>		<p>Σταδιακή εξάλειψη των επιχορηγήσεων εκσυγχρονισμού έως τα τέλη του 2004 βάσει της έγκρισης του κανονισμού 2371/2002 του Συμβουλίου για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και κανονισμός 1438/2003 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της εν λόγω απόφασης.</p>
<p>Βελτίωση της διακυβέρνησης με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων (πηγή: ανακοινώσεις της Επιτροπής για την ολοκλήρωση κατά τα έτη 2001 και 2002, ΕΕ ΣΑΑ)</p>		<p>Απόφαση της 24^{ης} Μαΐου 2004 σχετικά με τις διατάξεις θέσπισης των περιφερειακών γνωμοδοτικών συμβουλίων</p>

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

Βάσει των προτάσεων της Επιτροπής στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και της συμφωνίας που επιτεύχθηκε στο Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2002 και το Δεκέμβριο του 2003, επιβάλλεται να συνεχιστούν οι προσπάθειες ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της ΠΔΑΑ για την εξασφάλιση της αειφόρου εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων έως το 2015:

- Πρέπει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να **εφαρμοσθεί η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ**, ιδίως με τη μείωση της αλιευτικής πίεσης, τη συγκρότηση των περιφερειακών γνωμοδοτικών συμβουλίων το 2004, την ανάπτυξη νέων συμφωνιών αλιευτικής συνεργασίας και την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβληματισμών στις υδατοκαλλιέργειες.
- Αυξάνει συνεχώς ο αριθμός των ειδών και των περιφερειών που επηρεάζονται από την αλιευτική πίεση. Το 2003 το Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλασσών (ICES) ανέφερε στις εκθέσεις του ότι από τα 113 αλιευτικά αποθέματα που αξιολόγησε στον Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό το 2001, μόνο 18% ήταν εντός ασφαλών βιολογικών ορίων και ότι η υπέρμετρη αλιεία αποτελούσε καθοριστικής σημασίας λόγο για τη μείωση

των αποθεμάτων. Επιβάλλεται να ληφθούν μέτρα ώστε να μειωθεί περαιτέρω η αλιευτική προσπάθεια.

- Πιο μακροπρόθεσμα, η Ένωση καλείται να λάβει υπόψη τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος στο μέγεθος και την κατανομή των αποθεμάτων κατά τη χάραξη της πολιτικής και τον καθορισμό των επιχειρησιακών στόχων.

3.8. Οικονομικές και χρηματοδοτικές υποθέσεις

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
20 Σεπτεμβρίου 2000	Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών θεμάτων στην οικονομική πολιτική	
27 Νοεμβρίου 2000	Έκθεση του Συμβουλίου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας	
5 Μαρτίου 2002	Έγκριση της στρατηγικής για την ένταξη των περιβαλλοντικών θεμάτων στην οικονομική πολιτική, εκ μέρους του Συμβουλίου	
Σε ετήσια βάση	Οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών (BEPG) πρέπει να χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και την εξέταση των συντελούμενων προόδων	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες πρόοδοι	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Αποσύνδεση της χρήσης των πόρων και της περιβαλλοντικής πίεσης από την οικονομική ανάπτυξη (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002, ΕΕ ΣΑΑ)	Ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβληματισμών στις BEPG από το 2001 και μετά Συμπερίληψη των περιβαλλοντικών δεικτών στον κατάλογο των διαρθρωτικών δεικτών	
Βάσει της αρχής ο «ρυπαίνων πληρώνει», ολοένα μεγαλύτερη εξάρτηση από μηχανισμούς της αγοράς και μέσα τα οποία να βασίζονται στην αγορά για την προαγωγή της προστασίας του περιβάλλοντος (Πηγή: ανακοίνωση της Επιτροπής του 2000, έκθεση του Συμβουλίου του 2001 και στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002, ΕΕ ΣΑΑ)		Η οδηγία 2003/96/ΕΚ για την φορολογία των ενεργειακών προϊόντων εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2003
Βασικές πολιτικές αποφάσεις σχετικά με την αξιόπιστη ανάλυση του οικονομικού, περιβαλλοντικού και κοινωνικού κόστους και των αντιστοίχων οφελών (Πηγή: Στρατηγική για την ολοκλήρωση του 2002 και έκθεση του Συμβουλίου του 2001, ΕΕ ΣΑΑ)	Καθιέρωση του συστήματος διευρυμένης αξιολόγησης των επιπτώσεων το 2002	

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

- Βάσει της νέας οδηγίας για τη φορολογία των ενεργειακών προϊόντων, που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2004, θα πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα ώστε να **ευνοηθεί η χρήση ευέλικτων μέσων τα οποία να βασίζονται στην αγορά για την προαγωγή της περιβαλλοντικής προστασίας**. Προς τούτο, η Επιτροπή αναμένεται να υποβάλει σχετική ανακοίνωση το 2004.

- Οι ισχύοντες γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών, που αποτελούν καθοριστικής σημασίας στοιχείο επί του οποίου θα βασιστεί η προπαρασκευή της εαρινής έκθεσης της Επιτροπής και προϋποθέτει την αποκατάσταση διαλόγου με τα κράτη μέλη για τα θέματα της οικονομικής πολιτικής, καλύπτουν την περίοδο 2003-2005. Μολονότι περιλαμβάνουν γενικούς περιβαλλοντικούς προβληματισμούς για το 2001, θα πρέπει να διατυπώνονται περιβαλλοντικές συστάσεις ανά χώρα στο πλαίσιο των BEPG από το 2005 και μετά. Στις περιπτώσεις για τις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι υφίσταται πρόβλημα για την αντίστοιχη χώρα που συνεπάγεται ουσιαστική οικονομική πρόκληση ή έχει επιπτώσεις για την οικονομική πολιτική.
- Επιβάλλεται να αναληφθεί περαιτέρω δράση, χρησιμοποιώντας το πλαίσιο του ΟΟΣΑ που αναμένεται να δημοσιευθεί στα τέλη του 2004, ώστε να υπογραμμιστούν οι επιδοτήσεις που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον και να εξεταστεί η εξάλειψή τους, λαμβάνοντας υπόψη τα κοινωνικά και οικονομικά θέματα όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες.
- Η Επιτροπή οφείλει να καταθέσει προτάσεις για πιο φιλόδοξους περιβαλλοντικούς στόχους σε ό,τι αφορά την φορολογία της ενέργειας εντός δύο ετών από την έγκριση της οδηγίας για τη φορολογία των ενεργειακών προϊόντων, όπως προβλέπεται στην ανακοίνωσή της COM (2001) 264) για τη στρατηγική της αειφόρου ανάπτυξης.

3.9. Εμπορική και εξωτερική πολιτική

Κατάσταση

Πολιτικές δεσμεύσεις		
9 Απριλίου 2001.	Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στις εξωτερικές πολιτικές του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων	
Φεβρουάριος 2002	Ανακοίνωση της Επιτροπής «Προς μία παγκόσμια σύμπραξη για την αειφόρο ανάπτυξη»	
11 Μαρτίου 2002	Στρατηγική ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος στις εξωτερικές πολιτικές, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο	
Μάρτιος 2003	Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στην ΠΔΑΑ	
Ιούνιος 2003	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης – Πρωτοβουλία για την πράσινη διπλωματία	
Έως το τέλος του 2003	Προβλέπεται η επανεξέταση της πρώτης στρατηγικής	
Στόχοι προτεραιότητας για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση	Επιτευχθείσες πρόοδοι	
	Επιτροπή	Επιτροπή και Συμβούλιο / Κοινοβούλιο
Η προαγωγή της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος στα συμπεράσματα των εμπορικών διαπραγματεύσεων για την αναπτυξιακή ατζέντα της Doha και διμερείς – περιφερειακές συμφωνίες, που διευκρινίζουν τη διεπαφή μεταξύ πολυμερούς εμπορίου και περιβαλλοντικής πολιτικής και βελτίωσης της πρόσβασης στην αγορά για τα περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002, 6ο ΠΔΠ, πρόγραμμα εφαρμογής που καταρτίστηκε κατά την παγκόσμια διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη η οποία πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ)	Υπό εξέλιξη ανάπτυξη των αξιολογήσεων των επιπτώσεων στην αειφορία των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ. Αξιολόγηση επιπτώσεων στην αειφορία για τις περιφερειακές και διμερείς εμπορικές συμφωνίες (υπό εξέλιξη: ΕΕ – Συμβούλιο της συνεργασίας του Κόλπου (GCC), Συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας με τις χώρες ΑΚΕ, Euromed, ΕΕ-Mercosur)	Απόφαση που ελήφθη το 2002 με στόχο να συμπεριληφθεί η αειφόρος ανάπτυξη στις διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία ελευθέρου εμπορίου μεταξύ ΕΕ και Mercosur.
Παροχή τεχνικής αρωγής, δημιουργία δυναμικού για διαπραγματεύσεις και εφαρμογή στη διεπαφή εμπορίου και περιβάλλοντος (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002, πρόγραμμα εφαρμογής που καταρτίστηκε κατά την παγκόσμια διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη η οποία πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ)	Δρομολόγηση του κέντρου για το αειφόρο εμπόριο και την καινοτομία στο Γιοχάνεσμπουργκ ως πρωτοβουλία τύπου II	
Εξασφάλιση μεγαλύτερης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR), κατά τη λήψη εμπορικών και επενδυτικών αποφάσεων μέσω αυτοδεσμευτικών διεθνών κωδίκων διαγωγής (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002, πρόγραμμα εφαρμογής που καταρτίστηκε κατά την παγκόσμια διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη η οποία πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ)	Καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού πολυμερούς φόρουμ σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) το 2002, συμπεριλαμβανομένων στρογγυλών τραπεζών για την ανάπτυξη, το περιβάλλον και το εμπόριο.	

Προσπάθειες για την υιοθέτηση κανόνων όσον αφορά τις εξαγωγικές πιστώσεις που θα περιλαμβάνουν έντονη και ενσωματωμένη περιβαλλοντική μέριμνα (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002, 6 ^ο ΠΔΠ)		Έγκριση της σύστασης του ΟΟΣΑ για κοινές προσεγγίσεις σε ό,τι αφορά το περιβάλλον και τις επίσημες εξαγωγικές πιστώσεις οι οποίες τυγχάνουν δημόσιας στήριξης, το Δεκέμβριο του 2003
Ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών στόχων στην ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002, 6 ^ο ΠΔΠ)		Πρωτοβουλία για την Ευρωπαϊκή πράσινη διπλωματία (Ιούνιος του 2003)
Τόνωση της σημασίας των περιβαλλοντικών θεμάτων στη σχέση Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρίτες χώρες και περιφέρειες (Πηγή: Στρατηγική ολοκλήρωσης του 2002)	Δρομολόγηση του υπουργικού διαλόγου ΕΚ/Κίνα σχετικά με το περιβάλλον το Νοέμβριο του 2003	<p>Συνεδριάσεις των υπουργών περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής συνάντησης (ASEM) τον Ιανουάριο του 2002 και τον Οκτώβριο του 2003</p> <p>Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το 2^ο Πρόγραμμα Δράσης για τη βόρεια διάσταση τον Οκτώβριο του 2003</p> <p>Συμπεράσματα πολλών υπουργικών διασκέψεων Ευρώπης – Μεσογείου (Περιβάλλον, Αθήνα, Ιούλιος του 2002· γεωργία, Βενετία, Νοέμβριος 2003· εξωτερικές υποθέσεις, Νάπολη, Δεκέμβριος του 2003)</p>

Μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση

- Η Ένωση οφείλει να αντιμετωπίσει την πρόκληση, που αναγνωρίζει η ευρωπαϊκή στρατηγική για την ασφάλεια, που ενέκρινε το Δεκέμβριο του 2003 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ότι η κλιματική αλλαγή θα μπορούσε κατά τις επόμενες δεκαετίες να δημιουργήσει πρόβλημα λόγω του οξυνόμενου ανταγωνισμού για φυσικούς πόρους και ιδίως το νερό. Αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει περαιτέρω διαταραχές και μεταναστευτικά κινήματα σε διάφορες περιφέρειες.
- Η **ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για μία πολιτική γειτονίας (ευρύτερη Ευρώπη)**, που τελεί υπό εξέλιξη μετά από την έγκριση εκ μέρους της Επιτροπής ανακοίνωσης το Μάρτιο του 2003 και αντιμετωπίζει περιβαλλοντικά θέματα. Στο πλαίσιο της η σκέψη να θεσπιστεί ένα νέο μέσο γειτονίας προσφέρει δυνατότητα να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αντίστοιχες χώρες.
- Η περιβαλλοντική διάσταση θα πρέπει να ενσωματωθεί στον προγραμματιζόμενο Κοινό Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (CEES), που εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο κορυφής μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας το Νοέμβριο του 2003.
- Η προσφάτως θεσπισθείσα **ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την πράσινη διπλωματία** θα πρέπει να βασιστεί στις δυνατότητες να βελτιωθεί σε επιχειρησιακό επίπεδο η φωνή και η

επιρροή της Ευρώπης σε ό,τι αφορά τις διεθνείς διαπραγματεύσεις και διαδικασίες για το περιβάλλον. Θα πρέπει επίσης να βελτιώσει το διάλογο με καθοριστικής σημασίας εταίρους για περιβαλλοντικά θέματα.

- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να προάγουν περαιτέρω την ατζέντα για το εμπόριο και το περιβάλλον στις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ στο πλαίσιο της **αναπτυξιακής ατζέντας της Doha** ενώ παράλληλα επιβάλλεται να ενισχυθεί η περιβαλλοντική διάσταση των περιφερειακών και διμερών εμπορικών συμφωνιών, ιδίως μέσω της βελτίωσης των αξιολογήσεων των επιπτώσεων στην αειφορία και της χρήσης των αποτελεσμάτων τους κατά τις διαπραγματεύσεις.
- Η εφαρμογή των συστάσεων του ΟΟΣΑ για τις κοινές προσεγγίσεις σε ό,τι αφορά το περιβάλλον και τις εξαγωγικές πιστώσεις οι οποίες τυγχάνουν δημόσιας στήριξης, θα πρέπει να προωθηθούν παράλληλα με τα κράτη μέλη, αναλαμβάνοντας επιπρόσθετη δράση ώστε να επιταχυνθεί η βελτίωση της συμβολής των εξαγωγικών πιστώσεων στην αειφόρο ανάπτυξη, για παράδειγμα στον τομέα των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας.

4. Η ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΘΕΙ Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Από την ως άνω κατά τομείς ανάλυση των επιτευγμάτων προκύπτει το συμπέρασμα ότι η διαδικασία του Cardiff έχει μεικτά αποτελέσματα. Είναι θετικό ότι συνέβαλε στο να επιτευχθούν συγκεκριμένες βελτιώσεις σε ορισμένους τομείς - για παράδειγμα οι πρωτοβουλίες της Επιτροπής σε ό,τι αφορά τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και την αποδοτική αξιοποίηση της ενέργειας αποτελούν αναμφίβολα βήμα προς τα εμπρός. Το 2003 και το 2004 η μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής συνέβαλε κατά πολύ στις προόδους όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της διαδικασίας του Cardiff. Η διαδικασία του Cardiff συνέβαλε επίσης στο να τονιστεί η σημασία της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος, που πλέον αποτελεί τακτικά αντικείμενο συζητήσεων σε επίπεδο ΕΕ.

Ωστόσο, οι δεσμεύσεις σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική ολοκλήρωση εξακολουθούν ως επί το πλείστον να παραμένουν αμετάφραστες σε περαιτέρω συγκεκριμένα αποτελέσματα για το περιβάλλον. Μέχρι σήμερα η διαδικασία για το Cardiff δεν έχει κατορθώσει να ανταποκριθεί πλήρως στις προσδοκίες μας. Πάσχει από πολλά μειονεκτήματα:

- **Γενική έλλειψη συνέπειας:** Η ποιότητα και οι αντίστοιχες φιλοδοξίες ποικίλλουν ιδιαίτερα ανά τομέα. Δεν επέδειξαν όλοι οι σχηματισμοί του Συμβουλίου τον ίδιο βαθμό δέσμευσης για την επιτυχία της διαδικασίας. Ορισμένες στρατηγικές έλαβαν τη μορφή πλήρως αναπτυγμένων δεσμών περιβαλλοντικών δεσμεύσεων, με προθεσμίες, ορόσημα και μηχανισμούς υποβολής εκθέσεων και επανεξέτασης. Άλλες περιορίζονται σε δηλώσεις προθέσεων μέσω των συμπερασμάτων του Συμβουλίου, οι οποίες εστιάζονται περισσότερο στον τρόπο με τον οποίο πρέπει να ασκείται η περιβαλλοντική πολιτική και λιγότερο στις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται σε συγκεκριμένους τομείς υπέρ της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης. Επιβάλλεται να διερευνηθούν οι δυνατότητες βελτίωσης της συνέπειας.
- **Οι πολιτικές δεσμεύεις θα μπορούσαν να ενισχυθούν:** Η διαδικασία του Cardiff κατά τα φαινόμενα έγινε αντιληπτή από πολλούς σχηματισμούς του Συμβουλίου ως *άσκηση pro forma*, που τους επιβλήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, δίχως να αισθάνονται ότι πραγματικά τους ανήκει. Ο ρυθμός των συντελούμενων προόδων κατά τα φαινόμενα ποικίλλει ανάλογα με το βαθμό των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί για την ολοκλήρωση του περιβάλλοντος από τις διαδοχικές Προεδρίες του Συμβουλίου.
- **Είναι δυνατόν να βελτιωθούν οι μηχανισμοί υλοποίησης, εφαρμογής και επανεξέτασης:** Αναμφίβολα επιβάλλεται να επιδειχθεί επιμονή, δεδομένου ότι οι προσπάθειες που καταβάλλονται στον τομέα της ολοκλήρωσης χρειάζονται χρόνο για να αποδώσουν. Οι τομείς που κατά πρώτον ανέπτυξαν στρατηγικές ολοκλήρωσης τείνουν να επιτύχουν αποτελέσματα, όπως προκύπτει από τη γεωργία. Ωστόσο, οι διατάξεις για την εφαρμογή μπορούν να συμβάλουν στην τελική υλοποίηση. Για παράδειγμα, η αναπτυξιακή στρατηγική που εγκρίθηκε το 2001 αναφέρεται λεπτομερώς στα μέτρα τα οποία κρίνονται απαραίτητα ώστε να επιτευχθεί η υλοποίηση στο πεδίο, συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων που αφορούν τους ανθρώπινους πόρους, την ευαισθητοποίηση και την επιμόρφωση. Ωστόσο, πολλοί από τους σχηματισμούς του Συμβουλίου κατά τα φαινόμενα θεώρησαν ότι η διαδικασία του Cardiff ήταν ένα εφάπαξ εγχείρημα. Εντούτοις, η ολοκλήρωση αποτελεί δυναμική διαδικασία, η οποία απαιτεί τακτική παρακολούθηση, επανεξέταση και ενημέρωση για να καταστεί αποτελεσματική. Εντούτοις, ελάχιστες στρατηγικές καθορίζουν προγράμματα για τακτικές επανεξετάσεις.

Για παράδειγμα, η στρατηγική για την ενέργεια, που εγκρίθηκε το 1999 περιλαμβάνει τη δέσμευση για επανεξέταση ανά διετία.

- **Χρειάζεται να καθοριστούν σαφέστερες προτεραιότητες στις οποίες να υπάρξει μεγαλύτερη εστίαση:** Πολλές στρατηγικές τείνουν να είναι υπέρμετρα γενικές και δεν έχουν κατορθώσει να προσδιορίζουν σαφείς τομείς προτεραιότητας στους οποίους η ανάληψη εστιασμένων δράσεων θα μπορούσε να οδηγήσει σε ουσιαστικά αποτελέσματα. Ωστόσο, σε ορισμένους τομείς φαίνεται να επιτυγχάνεται ουσιαστική ώθηση της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης, στους εν λόγω τομείς, η Ένωση έχει καθορίσει σαφείς στόχους και ορόσημα. Για παράδειγμα, η στρατηγική του 1991 και η αναπτυξιακή στρατηγική του 2001 τονίζουν εκ νέου τους στόχους που έχουν καθιερωθεί για το 2010 ή το 2015 (όσον αφορά την ανάληψη δράσης για την αλλαγή του κλίματος, τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και τη συνδυασμένη παραγωγή θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και για την αντιστροφή της παρατηρούμενης τάσης για απώλεια περιβαλλοντικών πόρων. Η αναπτυξιακή και η αλιευτική στρατηγική περιλαμβάνουν επίσης πίνακα οροσήμεων όπου καθορίζονται δράσεις με συγκεκριμένες προθεσμίες ολοκλήρωσης. Επιπλέον, στις περιπτώσεις για τις οποίες είναι υπεύθυνη η Ένωση, είναι δυνατόν να επιτευχθεί παρακολούθηση των συντελούμενων προόδων ως προς συγκεκριμένους στόχους καθώς και να υπάρχει σχετική ανασκόπηση πεπραγμένων ευκολότερα. Σε πολλούς άλλους τομείς οι στόχοι συχνά αφήνουν περισσότερα περιθώρια παρανοήσεων και η πορεία προς την ολοκλήρωση είναι ασαφέστερη. Συχνά απαιτείται να επιτευχθούν παραχωρήσεις μεταξύ επιμέρους εθνικών συμφερόντων, πράγμα αρκετά δύσκολο ενώ εξίσου δύσκολη αποδεικνύεται η κινητοποίηση εθνικών προσπαθειών για την εφαρμογή τους.
- **Η έγκριση μιας μελλοντοστραφούς στρατηγικής θεώρησης θα μπορούσε να διευκολύνει την κατάσταση:** Μέχρι σήμερα, πολλά από τα σημαντικότερα βήματα για την προώθηση της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης υπήρξαν αποτέλεσμα **καταστάσεων κρίσης**, με τη μορφή άμεσων απειλών για την αιφόρο οικονομική δραστηριότητα (στον τομέα της αλιείας), κατ' επανάληψη εμφάνισης σοβαρών κινδύνων στον τομέα των ειδών διατροφής (γεωργία) ή λόγω επαναλαμβανόμενων οικολογικών καταστροφών (θαλάσσιες μεταφορές), και όχι αποτέλεσμα των στρατηγικών που έχουν εκπονηθεί για την ολοκλήρωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο της διαδικασίας του Cardiff. Εάν επιτευχθεί πιο εστιασμένη ανάπτυξη και εφαρμογή της **στρατηγικής προσέγγισης** που καθιερώθηκε με τη διαδικασία του Cardiff θα ήταν δυνατόν να αυξηθεί η **αποτελεσματική αξιοποίηση του κόστους** της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης. Εν γένει γίνεται αποδεκτό ότι οι στρατηγικές προσεγγίσεις που βασίζονται σε προγραμματισμό επιτρέπουν την καλύτερη διαχείριση των κινδύνων και μπορούν να μειώσουν τόσο το κόστος των μελλοντικών ζημιών όσο και το κόστος των ζημιών που τελικά αποφεύγονται.

Τα μειονεκτήματα αυτά οδήγησαν σε προσκλήσεις για ανάληψη εκ νέου δράσης. Τον Οκτώβριο του 2002 το Συμβούλιο περιβάλλοντος ζήτησε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να «ενισχύσει τη διαδικασία του Cardiff (...) ώστε να επιτευχθεί η αιφόρος ανάπτυξη, ιδίως ζητώντας από τους αντίστοιχους σχηματισμούς του Συμβουλίου να εφαρμόσουν στην πράξη την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων και την περιβαλλοντική υποβάθμιση στο πλαίσιο του Συμβουλίου Συντονισμού (Γενικών Υποθέσεων /Εξωτερικών Υποθέσεων), σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Σεβίλλης, και να υπάρξει απολογισμός των δράσεων που έχουν αναληφθεί υπέρ της ολοκλήρωσης καθώς και των αντίστοιχων

επιτευγμάτων στο Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανά διετία αρχής γενομένης από το 2003 ή το 2004»²⁷.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες το Μάρτιο του 2003 υπογράμμισε εκ νέου τη σημασία της εντολής που έχει δοθεί για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση στο πλαίσιο των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης και ζήτησε να ενισχυθεί η διαδικασία του Cardiff, κυρίως με την ανάπτυξη «ειδικών τομεακών στόχων υπέρ της αποσύνδεσης». Οι ιδιομορφίες του πολιτικού και του θεσμικού στρατηγικού πλαισίου επιβάλλεται φυσικά να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό των εν λόγω στόχων παράλληλα με την μελλοντική εξέλιξη της διαδικασίας του Cardiff.

Το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2004 υπογράμμισε εκ νέου τη σημασία της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης αναφέροντας ότι: «*Η ανάπτυξη για να είναι αειφόρα πρέπει να είναι περιβαλλοντικώς ορθή. Με την καλύτερη πολιτική ολοκλήρωση και τα βιωσιμότερα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής, η ανάπτυξη μπορεί να αποσυνδεθεί από αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις*».

---

²⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος όσον αφορά την εφαρμογή στην πράξη της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη και την περιβαλλοντική διάσταση των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στο Γιοχάνεσμπουργκ. (Βρυξέλλες, 17 Οκτωβρίου 2002).

5. Η ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Όπως τόνισε και το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 2003 και όπως αναφέρεται στην επισκόπηση της περιβαλλοντικής πολιτικής του 2003²⁸, η περιβαλλοντική ολοκλήρωση θα πρέπει να αναζωογονηθεί. Η στάση αυτή υποστηρίζεται και από την επιχειρηθείσα στο παρόν έγγραφο αξιολόγηση. Δεδομένης της εμμονής σημαντικών αρνητικών περιβαλλοντικών πιέσεων και μη βιώσιμων τάσεων, επιβάλλεται να συνεχισθεί η διαδικασία του Cardiff, σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις εντατικότερα. Ωστόσο, η επιτυχής ολοκλήρωση των περιβαλλοντικών μελημάτων σε άλλους τομείς θα απαιτήσει να πραγματοποιηθούν περαιτέρω βήματα για τη στήριξη της ως άνω διαδικασίας και την προαγωγή της ολοκλήρωσης, στο ευρύτερο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Στον κάτωθι τομέα διατυπώνεται σειρά προτάσεων για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας του Cardiff με επανάληψη συμπληρωματικών δράσεων σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο ώστε να εξασφαλιστεί η μετάφρασή της σε περιβαλλοντικές βελτιώσεις στην πράξη.

5.1. Η αναζωογόνηση της διαδικασίας του Cardiff

i) **Για τη διαδικασία του Cardiff απαιτείται σαφής καθοδήγηση.** Θα μπορούσε να δοθεί σαφές πολιτικό σήμα εκ μέρους του **Ευρωπαϊκού Συμβουλίου** όσον αφορά την ανάγκη να συνεχισθεί με αποφασιστικότητα η περιβαλλοντική ολοκλήρωση μέσω της διαδικασίας του Cardiff. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα όφειλε να ενημερώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα με ποιο ρυθμό επιτυγχάνονται πρόοδοι στον τομέα αυτό δράττοντας τοιούτοτρόπως την ευκαιρία να υπενθυμίζει τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει όσον αφορά την ολοκλήρωση του περιβάλλοντος, ώστε να παρέχει την απαραίτητη πολιτική ώθηση για την κινητοποίηση των επιμέρους σχηματισμών του Συμβουλίου για την εξυπηρέτηση των ως άνω στόχων.

ii) Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 2003, η **Επιτροπή** θα αναλάβει **ετήσιο απολογισμό** της διαδικασίας του Cardiff που θα τροφοδοτεί την εξέταση της πολιτικής περιβάλλοντος και την εαρινή έκθεση της Επιτροπής καθώς και τον διάλογο στο Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Επιβάλλεται επίσης να διερευνηθούν οι προσεγγίσεις για την προαγωγή της καλής πρακτικής και της συνέπειας μεταξύ των στρατηγικών όσον αφορά την παρακολούθηση για επανεξέταση και ενημέρωση του περιεχομένου των στρατηγικών. Η Επιτροπή θα αναπτύξει κοινό πλαίσιο και κατευθύνσεις κατά το 2005, προσδιορίζοντας πιθανές προσεγγίσεις και αναδεικνύοντας τις εναλλακτικές δυνατότητες σχετικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο εξασφάλισης του απαραίτητου συντονισμού και του εποπτικού της ρόλου.

iii) Τα **τομεακά συμβούλια** θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι:

- **Αποδίδεται έμφαση στην εφαρμογή της στρατηγικής** και στην ανταπόκριση προς τις ήδη αναληφθείσες δεσμεύσεις.
- Οι στρατηγικοί σκοποί εκφράζονται σε **σαφείς επιχειρησιακούς στόχους**. Επιβάλλεται να περιληφθούν στρατηγικές, στόχοι και ορόσημα που να είναι πιο εστιασμένα ώστε να χαραχθεί η πορεία της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης σε κάθε τομέα. Η παρακολούθηση

---

²⁸ Βλέπε παράγραφος 57 των συμπερασμάτων της Προεδρίας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (20-21 Μαρτίου 2003).

θα επωφεληθεί επίσης από τη συστηματικότερη και πιο επικεντρωμένη προσέγγιση. Για παράδειγμα, όπως πρότεινε το Ηνωμένο Βασίλειο στην εισήγησή του κατά την προπαρασκευή του Εαρινού Συμβουλίου του 2004, οι επιμέρους σχηματισμοί του Συμβουλίου θα μπορούσαν να κληθούν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να υποβάλλουν έκθεση κάθε χρόνο σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

- **Επιβάλλεται να υλοποιηθεί η παρακολούθηση της στρατηγικής:** θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και τη χρήση ειδικών ανά τομέα στόχων αποσύνδεσης, οροσήμων και δεικτών ολοκλήρωσης (βάσει των ήδη πραγματοποιηθέντων βημάτων στον τομέα των μεταφορών – TERM, της γεωργίας – IRENA και της ενέργειας – ERM), ως προς τους οποίους να αποτιμάται η επιτελούμενη πρόοδος προς την αειφόρο ανάπτυξη²⁹.
- **Οι στρατηγικές πρέπει να περιλαμβάνουν μηχανισμούς ενημέρωσης και επανεξέτασης** ώστε να εξασφαλίζεται η προσαρμογή τους για να αντικατοπτρίζουν τις προόδους και τα συμπεράσματα που έχουν εξαγγελθεί εξασφαλίζοντας παράλληλα το συνυπολογισμό των αντίστοιχων πολιτικών εξελίξεων κατά το στάδιο της εφαρμογής.

Ειδικότερα:

- Το **Συμβούλιο Γενικών και Εξωτερικών Υποθέσεων** του οποίου η εξέταση της στρατηγικής αναμενόταν για το 2003 θα πρέπει να κληθεί να πραγματοποιεί τις επισκοπήσεις αυτές έγκαιρα. Στο πλαίσιο της επανεξέτασης της αναπτυξιακής στρατηγικής που είχε προγραμματισθεί για το 2004, επιβάλλεται να προσαρμοστεί ο στόχος της στρατηγικής στο πρόγραμμα εφαρμογής του Γιοχάνεσμπουργκ, ώστε να επιτευχθεί ενεργός συνεισφορά στην επίτευξή του. Επιπλέον, η επανεξέταση θα πρέπει να αντιμετωπίζει την ανάγκη για νέα χρηματοδοτικά μέσα ώστε να διευκολυνθεί η εφαρμογή των πολυμερών συμφωνιών καθώς και άλλων καθοριστικής σημασίας περιβαλλοντικών πολιτικών στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- Όπως υπογράμμισε το Συμβούλιο Περιβάλλοντος της 17^{ης} Οκτωβρίου 2002, **οι προσπάθειες για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση θα πρέπει να διευρυνθούν ώστε να καλύψουν και άλλες τομεακές πολιτικές.** Δεδομένων των σχέσεων σύνδεσης με την περιβαλλοντική πολιτική, το Συμβούλιο ανέφερε ως υποψήφιους τομείς προτεραιότητας για περαιτέρω προσπάθειες στον τομέα της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης **τον τουρισμό, την έρευνα, την πολιτική συνοχής και την παιδεία.**

5.2. Η συμπλήρωση της διαδικασίας του Cardiff

Για να εξασφαλιστεί ότι η διαδικασία του Cardiff τροφοδοτεί πραγματικές βελτιώσεις όσον αφορά την ποιότητα του περιβάλλοντος και προάγει την αειφόρο ανάπτυξη με τις δράσεις που συνεπάγεται, είναι σαφές ότι επιβάλλεται να συμπληρωθεί η θεσμική και από την κορυφή προς τη βάση προσέγγιση της διαδικασίας από πρακτικότερα μέτρα τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

---

²⁹ Αυτό υπογραμμίστηκε από τα συμπεράσματα της Προεδρίας του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (20-21 Μαρτίου 2003), παράγραφος 57.

Στόχος των εν λόγω συμπληρωματικών μέτρων θα πρέπει να είναι η κινητοποίηση άλλων παραγόντων σε επίπεδο Κοινότητας και στα κράτη μέλη για την υποστήριξη της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των προσπαθειών που καταβάλλουν οι σχηματισμοί του Συμβουλίου και άλλα θεσμικά όργανα στο πλαίσιο της διαδικασίας του Cardiff αποδεικνύοντας ότι είναι απαραίτητη, ότι μπορεί να είναι αμοιβαία επωφελής για τους τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον καθώς και ότι υφίστανται ή μπορεί να αναπτυχθούν τα απαραίτητα μέσα και λύσεις για την επίτευξή της. Όλα αυτά συνεπάγονται ιδίως:

5.2.1. Σε κοινοτικό επίπεδο

i) την προαγωγή των λύσεων που είναι επωφελείς για όλους:

Πρέπει να αποδοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο πώς η **περιβαλλοντική ολοκλήρωση μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη άλλων τομεακών στόχων**, εντοπίζοντας τις αμοιβαία επωφελείς λύσεις για συγκεκριμένα προβλήματα. Η Επιτροπή από κοινού με τα κράτη μέλη καλείται να εντοπίσει ανάλογες λύσεις και παραδείγματα βέλτιστης πρακτικής. Για παράδειγμα, στις μεταφορές, η μείωση των συμφορήσεων, με τη θέσπιση επιβαρύνσεων για τις συμφορήσεις ή με τη μεταφορά προς άλλα μεταφορικά μέσα, μπορεί να βελτιώσει την κινητικότητα και να μειώσει το κόστος για την οικονομία, βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα του αέρα³⁰. Η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος στις ολιγότερο ευνοούμενες περιφέρειες μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων ή την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, και κατά συνέπεια μπορεί να διευκολύνει την περιφερειακή ανάπτυξη με οφέλη και για τη συνοχή. Μεταξύ των πολλά υποσχόμενων τομέων συμπεριλαμβάνεται και η προαγωγή των περιβαλλοντικών τεχνολογιών.

ii) αποδεικνύοντας ότι η περιβαλλοντική ολοκλήρωση είναι εφικτή:

Παράλληλα, υπάρχει ανάγκη να αναπτυχθούν καινοτόμα **μέσα και προσεγγίσεις που θα μπορούσαν να διευκολύνουν ενεργώς την περιβαλλοντική ολοκλήρωση ελαχιστοποιώντας το οικονομικό και το κοινωνικό κόστος**. Η νομοθεσία, μολονότι παραμένει ένα από τα κύρια μέσα για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, θα πρέπει να συμπληρωθεί με ευρύτερο φάσμα πολιτικών μέσων ώστε να συμβάλει στην επίτευξη των εν λόγω στόχων με τον πλέον αποτελεσματικό ως προς το κόστος τρόπο, λαμβάνοντας παράλληλα πλήρως υπόψη τα οικονομικά και κοινωνικά θέματα. Όπως αναφέρεται στην ΣΑΑ της ΕΕ, το 6^ο ΠΔΠ και το ΕΤΑΡ (σχέδιο δράσης για την περιβαλλοντική τεχνολογία), τα μέτρα που οδηγούν στον **εσωτερικό καταλογισμό του περιβαλλοντικού κόστους** προσφέρουν μία από τις ταχύτερες διεξόδους για την περιβαλλοντική ολοκλήρωση δεδομένου ότι ο επιτυχής εσωτερικός καταλογισμός συνεπάγεται διαμόρφωση τιμών που θα αντανακλούν το πραγματικό περιβαλλοντικό κόστος με αποτέλεσμα τόσο οι οικονομικοί φορείς όσο και οι υπεύθυνοι για την άσκηση των πολιτικών στους αντίστοιχους τομείς να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις. Αυτός ο εσωτερικός καταλογισμός του κόστους διευκολύνεται από την **χρήση μέσων τα οποία να βασίζονται στην αγορά** για την προαγωγή των περιβαλλοντικών στόχων με χαρακτηριστικό παράδειγμα το πρόσφατα εγκριθέν σύστημα εμπορίας των εκπομπών, και την οδηγία για τη φορολογία των ενεργειακών προϊόντων. Κατά

³⁰ Η νέα πρόταση για το ευρωπαϊκό σήμα τέλους κυκλοφορίας (Eurovignette) ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να διαφοροποιήσουν τα διόδια. Αυτό το νέο πλαίσιο, όταν εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του τομέα των μεταφορών, υπό την προϋπόθεση ότι τα κράτη μέλη θα αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρει η οδηγία.

πάσα πιθανότητα η χρήση μέσων τα οποία να βασίζονται στην αγορά συνεπάγεται πολλά πλεονεκτήματα. Δεδομένου ότι αποτελούν ευέλικτους μηχανισμούς, επιτρέπουν στους τομεακούς παράγοντες να αναπτύξουν προσεγγίσεις που να βασίζονται στην αποτελεσματική αξιοποίηση του κόστους για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Με τον εσωτερικό καταλογισμό του περιβαλλοντικού κόστους, μπορεί να επιτευχθεί αλλαγή της συμπεριφοράς. Εντούτοις, οι αρμοδιότητες στον τομέα αυτό ως επί το πλείστον ανήκουν στα κράτη μέλη και η πλήρης αξιοποίηση ορισμένων μέσων τα οποία να βασίζονται στην αγορά σε κοινοτικό επίπεδο υποφέρει λόγω της κατάστασης αυτής όπως αποδεικνύει το χαρακτηριστικό παράδειγμα του χρόνου που χρειάστηκε για την έγκριση των μέτρων στον τομέα της φορολογίας.

Άλλα μέσα τα οποία έχουν ως στόχο να συμβάλουν στην ολοκλήρωση του περιβάλλοντος συμπεριλαμβάνουν τις **θεματικές στρατηγικές** που προβλέπονται στο 6ο ΠΔΠ (εδάφη, θάλασσες, ποιότητα του αέρα, πηγές, απόβλητα και ανακύκλωση, αστικό περιβάλλον, φυτοφάρμακα) καθώς και τη στρατηγική σχετικά με το περιβάλλον και την υγεία. Οι στρατηγικές αυτές αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της νέας ολοκληρωμένης προσέγγισης που εφαρμόζει η Επιτροπή σε ό,τι αφορά την χάραξη των πολιτικών στον τομέα του περιβάλλοντος. Αναπτύσσονται μετά από αναλυτικές διαπραγματεύσεις με τους ενδιαφερομένους και τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων πολιτικών τομέων, ώστε να εξασφαλιστεί η ολοκλήρωση του περιβάλλοντος και η σύγκλιση των πολιτικών. Οι στρατηγικές θα καθορίσουν σαφείς ποσοτικοποιήσιμους στόχους και, στο μέτρο του δυνατού, θα προάγουν τη χρήση μέσων τα οποία να βασίζονται στην αγορά. Αποτελούν ένα δοκιμαστικό πεδίο για τις καινοτόμες προσεγγίσεις³¹.

Η πλήρης εφαρμογή από τον Ιανουάριο του 2004 των διευρυμένων **αξιολογήσεων του αντίκτυπου**, στο πλαίσιο της δέσμης για την καλύτερη κανονιστική ρύθμιση και της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη θα επιτρέψει να προσδιοριστούν και να αντιμετωπιστούν οι αλληλεπιδράσεις από τον ένα πολιτικό τομέα στον άλλο καθώς και οι αντίστοιχες συνέργειες, διευκολύνοντας τοιουτοτρόπως τον εντοπισμό και τη διαπραγμάτευση παραχωρήσεων. Από τη μέχρι σήμερα κτηθείσα πείρα επιβεβαιώνεται ότι, οι διευρυμένες αξιολογήσεις των επιπτώσεων, εάν χρησιμοποιηθούν ορθά, θα μπορούσαν να καταστούν σοβαρό μέσο για την προαγωγή της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι λαμβάνονται δεόντως υπόψη η οικονομική και κοινωνική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης.

iii) η ανάγκη για περιβαλλοντική ολοκλήρωση:

Η περαιτέρω ευαισθητοποίηση έναντι των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των διαθέσιμων λύσεων ενδέχεται να επιτρέψει στο κοινό και τους υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη για περαιτέρω περιβαλλοντική ολοκλήρωση. Οι πληροφορίες μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την προαγωγή της συμμετοχής των ενδιαφερομένων ώστε να βελτιωθεί η χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής και να ενθαρρυνθούν οι αλλαγές στη συμπεριφορά.

---

³¹ Η ανάπτυξη των στρατηγικών πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Κατά το πρώτο, που ολοκληρώθηκε το 2003, διατυπώθηκε ανακοίνωση η οποία ορίζει τα προβλήματα που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν και σκιαγραφεί τις προτεινόμενες λύσεις. Το δεύτερο στάδιο θα ορίσει τους στόχους και τα επιμέρους μέσα και πολιτικά μέτρα, και θα συμπληρωθεί το 2005. Τρεις στρατηγικές θα ολοκληρώσουν το δεύτερο στάδιο του 2004 (εδάφη, φυτοφάρμακα καθώς και πρόληψη και ανακύκλωση των αποβλήτων)· παράλληλα θα αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον και την υγεία ως συνέχεια της έγκρισης μιας πρωταρχικής σημασίας στρατηγικής για το θέμα αυτό το 2003.

Οι προσπάθειες που καταβάλλονται για να συγκεντρωθούν και να δημοσιευθούν **πληροφορίες και δεδομένα σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος**, τις πιέσεις που αντιμετωπίζει και τις πηγές του καθώς και την απόσταση που θα πρέπει να καλυφθεί ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν θεσπιστεί, **πρέπει να ενισχυθούν και να συνοδεύονται από προσπάθειες που να συνοψίζουν τις πληροφορίες, ιδίως μέσω δεικτών.**

5.2.2. Σε εθνικό επίπεδο

Για να επιτευχθούν τα πλήρη δυνατά θετικά αποτελέσματα από τη διαδικασία του Cardiff και τις συναφείς προσπάθειες όσον αφορά τη βελτίωση του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη στην πράξη, οι υποβαλλόμενες προσπάθειες για τη βελτίωση της ολοκλήρωσης σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να υποστηριχθούν από ανάληψη δεσμεύσεων και δράσεις σε εθνικό επίπεδο.

Για παράδειγμα, η αυστηρή εφαρμογή εκ μέρους των κρατών μελών των οδηγιών για την **αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΙΑ)**³² και η **στρατηγική για την περιβαλλοντική αξιολόγηση (SEA)**³³ αποτελούν καθοριστικής σημασίας θέματα για την προώθηση της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης μέσω έργων, σχεδίων και προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο.

Επιπλέον, η **τακτική ανταλλαγή καλών πρακτικών ολοκλήρωσης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο** θα μπορούσε να συμβάλει στην υλοποίηση της ολοκλήρωσης. Υπάρχει μεγάλος πλούτος εμπειρίας σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών για την τοπική Agenda 21, που θα μπορούσε να συγκεντρωθεί και να καταστεί ευρύτερα προσιτός. Η επανεξέταση της περιβαλλοντικής διάστασης των εθνικών στρατηγικών για την αειφόρο ανάπτυξη που επί του παρόντος τελεί υπό προπαρασκευή, θα παράσχει ένα πρώτο αναλυτικό εργαλείο για την αξιολόγηση των επιμέρους προσεγγίσεων, ώστε να τονιστούν οι καλές πρακτικές και να διευκολυνθεί η ανταλλαγή τους. Επιβάλλεται να διευρυνθούν τα μέτρα που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τα ήδη υφιστάμενα δίκτυα φορέων περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης και αειφόρου ανάπτυξης και να απλοποιήσουν και να επιταχύνουν την αλλαγή των πληροφοριών μεταξύ των αντίστοιχων αυτών φορέων. Για παράδειγμα, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο να αναπτυχθεί **διαλογική διαδικτυακή πύλη** για την υποστήριξη της πρόσβασης στις πληροφορίες και την ενημέρωσή τους σχετικά με αντίστοιχες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές εμπειρίες.

Είναι αναγκαίο να εξακολουθήσει να υφίσταται πολιτική δέσμευση υπέρ της χρήσης ανάλογων προσεγγίσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε εθνικό επίπεδο ώστε να καταστεί δυνατό η διαδικασία της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης να αποδώσει περαιτέρω αποτελέσματα στην πράξη.

---

³² Οδηγία 85/337/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/11/ΕΚ. Η οδηγία ΕΙΑ καθιστά υποχρεωτικό το συνυπολογισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων συγκεκριμένου φάσματος έργων από διαφορετικούς τομείς πριν από τη λήψη απόφασης για την υλοποίηση του εκάστοτε έργου.

³³ Η οδηγία 2001/42/ΕΚ. Η SEA επιτρέπει τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών συνεπειών ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων κατά την προπαρασκευή του αντίστοιχου προγράμματος ή σχεδίου και πριν από την έγκρισή τους.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Πέρα από τον συγκεκριμένο απολογισμό προκύπτουν θετικά αποτελέσματα για τη διαδικασία του Cardiff, τόσο ως προς τη σημασία που αποδίδεται πλέον στην ολοκλήρωση του περιβάλλοντος όσο και όσον αφορά τις συγκεκριμένες βελτιώσεις σε ορισμένους τομείς, διαπιστώνονται επίσης και ορισμένες αδυναμίες κατά την εφαρμογή της. Μεταξύ άλλων θεμάτων, τονίζεται η ανάγκη να βελτιωθεί η συνέπεια των στρατηγικών των επιμέρους σχηματισμών του Συμβουλίου καθώς και η ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην καλύτερη πρακτική όσον αφορά τα περιεχόμενα και την εφαρμογή. Παράλληλα επισημαίνεται μία δέσμη μέτρων σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο υποστήριξης των τομεακών Συμβουλίων στις προσπάθειες που καταβάλλουν στο πλαίσιο της διαδικασίας του Cardiff για να ενσωματωθούν τα περιβαλλοντικά μέληματα στις πολιτικές τους και να διευκολυνθεί η μεγιστοποίηση των ωφελειών από τις προσπάθειες αυτές όσον αφορά τις συγκεκριμένες βελτιώσεις του περιβάλλοντος. Επιβάλλεται επίσης να αναληφθούν περαιτέρω προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο ώστε να εφαρμοστούν πλήρως οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο.

Ενώ η αειφόρος ανάπτυξη αφορά την αντιμετώπιση οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πολιτικών κατά τρόπο που να αλληλοενισχύονται, η περιβαλλοντική ολοκλήρωση θα πρέπει να εξασφαλίσει μεγαλύτερη ορατότητα και πολιτική υποστήριξη στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο. Συγκεκριμένα θα επιβάλλεται να καταστεί τακτικό στοιχείο της ημερήσιας διάταξης του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Από την άποψη αυτή και σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου του 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εκτελεί **ετήσιο απολογισμό της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης** συμπληρωματικά προς την επανεξέταση της πολιτικής περιβάλλοντος, ο οποίος θα τροφοδοτεί την εαρινή έκθεση της Επιτροπής καθώς και τον διάλογο στο Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Επιβάλλεται επίσης να αξιοποιηθούν και οι εμφανιζόμενες ευκαιρίες για την περαιτέρω προαγωγή της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης:

- Η **επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη που έχει προγραμματισθεί για το 2004-2005** θα εξετάσει τις προόδους που έχουν συντελεσθεί από το 2001 και θα εντοπίσει τις δράσεις προτεραιότητας για να εξασφαλιστούν πρακτικά αποτελέσματα. Η προσπάθεια αυτή θα επιτρέψει στην ΕΕ να εντοπίσει τα κενά της περιβαλλοντικής ολοκλήρωσης σε επίπεδο ΕΕ, τα οποία παρεμποδίζουν τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ελέγξει τις τάσεις που κρίνονται ως μη βιώσιμες από περιβαλλοντική σκοπιά, και να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις για την αντιμετώπισή τους.
- Η **ενδιάμεση αξιολόγηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας το 2005** προσφέρει μια επιπλέον ευκαιρία για να εξετασθεί ο τρόπος με τον οποίο η περιβαλλοντική ολοκλήρωση και η οικονομική και αποσχολησιακή ανάπτυξη θα μπορούσαν να αλληλοϋποστηρίζονται όλο και περισσότερο.

- Η έμφαση που αποδίδει η Επιτροπή στην αειφόρο ανάπτυξη στην ανακοίνωσή της για τις επόμενες **δημοσιονομικές προοπτικές** της Ένωσης (μετά το 2007)³⁴ θα προσδώσει επιπλέον ώθηση στην περιβαλλοντική ολοκλήρωση, ιδίως όσον αφορά τη γεωργική και περιφερειακή πολιτική. Η έγκριση το 2004 μίας πρότασης της Επιτροπής για κανονισμό σχετικά με τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής κατά την περίοδο μετά το 2006, όπου ορίζονται νέες κατευθυντήριες γραμμές, θα αποτελέσει ευκαιρία για την καλύτερη ολοκλήρωση του περιβαλλοντικού, οικονομικού και κοινωνικού πυλώνα της αειφόρου ανάπτυξης στην πολιτική συνοχής.

Η περιβαλλοντική ολοκλήρωση αποτελεί καθοριστικής σημασίας προϋπόθεση για την πρόοδο προς την αειφόρο ανάπτυξη. Προς τούτο απαιτείται όλοι οι πολιτικοί τομείς να δεσμευθούν μόνιμα και ανυποχώρητα σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης της Ένωσης.

---

³⁴ Βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Το νομοθετικό πρόγραμμα και το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2004, COM(2003)645 τελικό της 29^{ης} Οκτωβρίου 2003 (σ. 5).